Continuare pe 4-298

Anul IX (serie nouă)

Nr. 2. Decemvrie 1936

AMICUL TINERIMII

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU". TG.-JIU.

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII IAȘI
Cd 14
28 DEC. 1936

„AMICUL TINERIMII"

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU", TÂRGU-JIU

Liceul «Tudor Vladimirescu» Tg.-Jiu

REDACȚIONALE

COMITETUL DE REDACȚIE AL REVISTEI ESTE FORMAT DIN PROFESORII LICEULUI «TUDOR VLADIMIRESCU», TG.-JIU

CORESPONDENȚA PRIVITOARE LA REDACȚIE SE VA TRIMITE PE ADRESA D-LUI **THEODOR GÂLCESCU**, DIRECTORUL LICEULUI.

ADMINISTRATIVE

ABONAMENTUL LA REVISTĂ:

100 LEI ANUAL.

COSTUL ABONAMENTULUI SE TRIMITE LA SECRETARIATUL LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU" DIN TG.-JIU.

ANUL IX (serie nouă) 1936. DECEMVRIE. Nr. 2.

AMICUL TINERIMII

REVISTA LICEULUI «TUDOR VLADIMIRESCU» TG-JIU

Fondator: IULIU MOISIL | Apare odată pe lună | Redacția și Administrația LICEUL »TUDOR VLADIMIRESCU« --- TÂRGU-JIU ---

Vele 5776.
Biblioteca Universității Iași
18 APR. 1940

NAȘTERE SFÂNTĂ

Naștere sfântă. Desemn — C. N. Nicolaevici

Prilej de bucurie mare este naşterea pentru orice părinţi, dar mai ales pentru o mamă. Este bucuria care strânge inimile şi mişcă sufletele părinţilor noştri, când răsare soarele, când se întoarce primăvara.

Copiii sunt făgăduiala, nădejdea, zorile lumii viitoare.

Pentru lumea întreagă, sărbătoarea Naşterii Sfinte a lui Iisus în ieslea lui, cuprinde omenirea întreagă.

Ziua aceasta e sărbătoarea primirii pline de veselie a tot ce se naşte ca să întinerească lumea.

Ea înseamnă puterea şi minunea pe care Dumnezeu le-a dăruit spre mântuirea noastră.

Să fim veseli şi să preamărim pe Domnul pentru binefacerile Lui.

ŞCOALA ŞI REVIZIONISMUL

Inălţătoarea sărbătoare dela 1 Decemvrie care a unit într'un cuget şi-o simţire tot ce gândeşte şi simte românește în ţara noastră, dovedeşte că uneltirile vecinilor dinspre soare-apune au deschis ochii tuturora şi le-au dat a înţelege şi celor mai naivi sau nepăsători dintre Români că revizionismul e mai mult decât o problemă de vecinătate şi prestigiu naţional, şi se accentuiază tot mai evident ca o chestiune de existenţă naţională pentru *neamul românesc.*

Această constatare trebue să ne hotărască de îndată la muncă harnică şi stăruitoare. întru a ne pregăti material şi sufleteşte pentru înfruntarea cu succes a tuturor eventualităţilor pe care viitorul ni le păstrează.

Experienţa războiului trecut — şi la noi, dar mai ales la alţii pregătiţi minunat ca material—a arătat că isbânda nu stă numai în numărul gurilor de foc şi în vârful baionetelor, ci mai ales în puterea de resistenţă a sufletului luptătorilor, clădită pe conştiinţa dreptului şi a justelor revendicări.

Numai aşa se explică năruirea Germaniei şi a împărăţiei Vulturului cu două capete,deşi cu munţi de muniţii şi cu uimitoare unelte de luptă.

Cine formează acest suflet? Moralul luptătorilor şi elanul colectiv al naţiunii? Serbări, conferinţe, demonstraţii, etc., etc. sunt elemente constructive, nimic de zis, ba de multe ori impresionante prin rezultatele imediate, însufleţind masele, electrizând mulţimile, dar temperându-se tot aşa de repede cum s'au produs.

Spre a forma convingeri, a oţeli voinţa şi a statornici caractere, trebue muncă îndelungată, persistentă şi grea; cu câştiguri abia simţite dela o zi la alta—clădire bob cu bob, ani dearândul.

Şi opera aceasta de durată şi anevoioasă n'o poate face decât Şcoala, prin munca ei metodică pusă în slujba naţiunei.

Operă de asemenea natură a făcut şcoala românească totdeauna şi acesteia singură îi datorăm uriaşa putere de rezistenţă şi încredere în isbânda finală a soldatului nostru, lipsit nu numai de puşcă bună, dar şi de haină şi bucata de pâine zilnică, în războiul întregirii neamului.

Această disciplinare a sufletelor şi modelare a lor în sens naţional era postulatul prim al şcoalei din veacul trecut şi începutul celui de faţă şi roadele ei le culegem şi le trăim noi acum.

După război, postulatul acesta naţional—de ce să n'o spunem—a fost lăsat pe planul al doilea, în profitul altora cu caracter umanitar, utilitarist ş. a. şi fără să câştigăm nimic în noile direcţii, am pierdut cum nu se închipue de mult, în ordine naţională.

E o chestiune jenantă dar dureros de adevărată că astăzi tineri cu studii secundare şi candidaţi la bacalaureat nu ştiu de multe ori precis nici fruntariile ţării şi nici evenimente şi date epocale din istoria neamului.

Care poate fi legătura mistică, religioasă a cuiva cu pământul ţării sale, pe care o cunoaşte şi istoriceşte şi ca geografie tot aşa de bine ca pe Asiro Babiloneni sau Colonia Capului?

Care să fie elanul sufletesc cu care să alerge să apere nişte hotare pe care nu le cunoaşte bine şi despre a căror trăinicie nu este convins?

Iată unde socot eu că stă pârghia de rezistenţă a operei antirevizioniste, care trebue să devină pentru noi astăzi un ideal naţional, faţă de tendinţele de cutropire tot mai manifeste şi încercările de intimidare tot mai persistente, din partea celor cari numai prieteni nu ne pot fi vreodată:

Concentrarea tuturor năzuinţelor şcoalei noastre înspre formarea unui suflet naţional conştient de drepturile României întregite.

Gh. Gâţă

GEOLOGIA ŞI LEGENDA

1- Legenda Mării Moarte. 2- Legenda Potoapelor. 3- Atlantida. 4- Explicarea geologică.

De Prof. Dr. I. P. Voiteşti
dela Universitatea din Cluj

Dacă lăsăm la o parte unele încercări timide din antichitate şi pe cele din Evul Mediu, prin care învăţaţii trecutului îndepărtat încercau a-şi explica unele fenomene geologice, sau chiar direct, constituţia pământului, *Geologia*, al cărei obiect de studiu este tocmai explicarea acestor probleme geologice, este o ştiinţă foarte tânără în raport cu celelalte ştiinţe pozitive, cu un trecut mai venerabil, ca: Matematicile, Astronomia, Istoria, etc.

Dealtfel, Geologia nici că s'ar fi putut desvolta ca ştiinţă aparte, înainte de înbunătăţirea şi îmulţirea căilor de comunicaţie, singurele care permit racordarea datelor de observare geologică pe distanţe mai mari, şi de aci, posibilitatea tragerii concluziunilor întemeiate pe aceste date, pentru regiuni din ce în ce mai întinse din scoarţa pământului.

Inainte de aceste posibilităţi de transport, toată geologia se reducea la exploatări şi explorări practice de cariere şi de minereuri, pe când fosilele, resturile vieţei geologice, formau obiecte curioase de muzeu, a căror explicare stârnea între savanţii timpului discuţiuni, uneori aşa de curioase, că azi şi copiii de clasele liceale inferioare nu le-ar mai putea da crezare.

De-altfel, la neamurile actuale, numai cu 100—150 ani în urmă, ştiinţele au luat un avânt demn de toată lauda; căci ce ştiau străbunii noştri de acum 150 de ani, de exemplu, despre Egipteni şi despre civilizaţia lor, săpată atât de ingenios pe monumente, prin scrierea lor hieroglifică; ori despre înscripţiile cuneiforme ale Babilonului; ori despre oraşul Pompei, acoperit de cenuşa Vezuviului la anul 79; sau despre înrudirile limbistice şi de legile după care au derivat limbile moderne din cele vechi; sau despre cauzele boalelor infecţioase; sau.., dar ar trebui să înşir aci pomelnicul întregei civilizaţii moderne, căci înainte cu 100-150 ani, în mai toate domeniile ştiinţifice, legenda şi hipoteza ţineau de cele mai multe ori locul experienţei şi al observaţiunii directe.

Nu-i deci nici o mirare că şi unele fenomene geologice ce s'au întâmplat în trecutul mai îndepărtat al omenirei,—nu zic al pământului, căci acestea au lăsat urme adânc imprimate în structura şi constituţia rocelor scoarţei sale—, nu-i deci, nici o mirare că şi unele fenomene geologice au lăsat amintiri neşterse în memoria popoarelor străvechi, amintiri transmise nouă sub forma de legende, al căror fond apare uneori foarte transparent şi uşor de recunoscut prin vălul legendar ce acopere întotdeauna sâmburele de adevăr. Multe din aceste povestiri sunt cunoscute tuturor, unele sunt chiar de actualitate cum este povestirea Atlantidei, asupra căreia în ultimul timp s'a scris foarte mult. In cele ce urmează, voi căuta să expun şi eu părerile mele asupra câtorva din aceste legende şi în special asupra legendei Mării Moarte, a Potoapelor şi a Atlantidei.

1. Legenda Mării Moatre.

O veche legendă biblică ne povesteşte trista întâmplare a pedepsei suferite de oraşul foarte înfloritor.—pe vremea lui Abraham şi a lui Loth — în Asia Mică, numit Sodoma. Acest oraş—spune legenda, din cauza vieţei desfrânate ce duceau locuitorii săi, a fost distrus de Dumnezeu, împreună cu Gomorrha, „prin pucioasă şi prin foc“ şi apoi „prin scufundare“. Abraham care privea de departe — spune legenda — a văzut când se uita spre Sodoma, spre Gomorrha şi spre ţinutul din jur, „cum se ridica, ca fumul dintr'un cuptor, cenuşa aprinsă“. Numai Loth singur a scăpat de această moarte grozavă, fără soţie, căci dânsa uitându-se înapoi,—

contra poruncii date—, a fost prefăcută într'o stâncă de sare.

Nu putem şti cum era structura geologică a regiunii acesteia pe vremea lui Abraham şi înainte de el. Ştim însă ca azi, în regiunea Mării Moarte sau Lacul Asfaltit, care după legenda biblică a apărut chiar pe locul oraşelor scufundate, Sodoma şi Gomorrha situate, după cât se crede, în partea sa cu totul meridională, de altfel ca şi în regiunea întregului curs al Iordanului, se găseşte o puternică zonă de fracturi cu scufundări geologice în trepte şi cu manifestaţiuni vulcanice şi iviri de masive de sare (Jebel Usum), de petrol şi de asfalt, pe liniile de fracturi. Din cauza acestor scufundări însăşi suprafaţa Mării Moarte se găseşte cu 394 m. sub nivelul suprafeţei mărilor vecine, Mediterana şi Marea Roşie. Geologia ne mai arată că scufundătura aceasta,— „Siriană"—, care începe cu valea Iordanului, la 35° latit. nordică şi care se continuă mult şi spre Sud, este foarte nouă. Din regiunea Iordanului şi a Mării Moarte, această mare zonă de scufundare cu fracturare trece prin golful de Akabba în Marea Roşie şi de aci în Africa Orientală, prin regiunea „Eritreană", până în zona marilor lacuri Albert, Tanganica şi Niassa şi a vulcanilor Kenia şi Kelimangearo, situată spre Sud de Ecuator cu 15°. Zona fracturată şi scufundată continuându-se deci neîntrerupt pe o lungime de peste 6000 km.

Nu putem iarăşi şti dacă această scufundătură, începută desigur mai dinainte, s'a desăvârşit în Asia, cum spune legenda, în timpurile biblice; fapt cert este însă, că biblia vorbeşte în povestirea aceasta de un act geologic de o mare importanţă: de o *recrudescenţă a mişcărilor tectonice* care au provocat această mare zonă de scufundare, însoţită de *cutremure şi scufundări noui şi puternice în regiunea văii lordanului*, distrugându-se astfel o serie întreagă de oraşe înfloritoare ca Sodoma, Gomorrha şi altele ; iar pe liniile de fracturi ce mărgineau scufundările noui, apărând şi ucigătoare manifestaţiuni vulcanice—lave fierbinţi şi gaze sulfuroase—şi de sigur şi iviri de petrol ca şi stânci de sare, regiunea aceasta fiind o regiune destul de bogată şi în sare şi în manifestaţiuni de petrol. (Va urma)

DESPRE TIMIDITATE

(Urmare)

de I. Const.—Vedea

A rămas să examinez în numărul de faţă chestiunile care privesc *diagnosticarea şi terapeutica timidităţii.* Ţin să previn pe cititor că, oricât de larg ospitalier ar fi *Amicul Tinerimii*, îmi e cu neputinţă să dau subiectului amploarea cuvenită întrucât, deşi despre timiditate nu există, după câte ştiu, decât câteva studii de Louis Dugas, de care însă, nu mă folosesc, chestiunea este atât de vastă că, tratată cum se cade, ar cuprinde volume întregi. Mă voiu mărgini deci, la o simplă schiţă.

II

A diagnostica înseamnează a determina, după semnele exterioare, boala sau suferinţa. Bolnavul fiind în genere omul la care organismul sau sufletul funcţionează anormal, timidul este şi el un pacient. Timiditatea lui e semnalizată printr'o mulţime de acte sau de gesturi care se pot însera la coloana *simptomelor a căror însuşire comună e că despart pe om de voinţa lui.* Toate actele cuprinse, prin însuşiri adiacente, în această zonă, denunţă o stare de abulie specială sau un fenomen de voinţă unilaterală, ceeace în fond, este tot una. Să luăm un exemplu care să ne lămurească şi mai bine această subtilitate. Dacă se face bunăoară o glumă pe socoteala omului sfios, el simte nevoia şi vrea neapărat să răspundă, fie printr'un spirit, fie printr'o replică fermă, pentru ca amorul lui propriu să nu rămână înfrânt şi umilit. *Dorinţa lui fierbinte de a voi* formează procesul lui sufletesc de voinţă unilaterală. Dar, spiritul, sau mai bine zis mintea lui fiind înghesuită de timiditate care o întunecă şi aproape o paralizează, judecata timidului devine şovăitoare, debilitatea ei creşte şi astfel *ideile nu se mai aliniază, nu mai formează front* ci aleargă de capul lor. Această debandadă a elementelor mintale, acest zadarnic strigăt de

alarmă al amorului propriu lipsit de apărare, produc panica timidului. In această stare aflându-se, *el doreşte să vrea însă nu poate să vrea:* abulie specială. De aici, stângăcia în vorbe şi în mişcări. In deosebi, mâinile sunt pentru timid o povară. Dacă el nu poate să isbutească ce vrea, în schimb, *el face ce nu vrea:* e un fel de automat. Inutil să mai adăogăm că timidul e în genere tăcut, rezervat, de o politeţe servilă şi foarte adesea umil. Când, însă, se află în elementul lui, face salturi până în extremele opuse şi din tăcut devine verboman, din rezervat şi liniştit îi vine parcă a sbura şi capătă în mişcări, accente de hipomanie, în fine din politicos devine agresiv şi din umil, violent şi crud. Aceasta este varianta cea mai frecventă a timidităţii şi cuprinde în acolada ei deopotrivă pe oamenii superiori ca şi pe cei comuni şi până la un punct şi pe cei prefăcuţi. Dar, pe când la omul de rând, timiditatea ca teren de cultură ar putea fi asemuită cu un pământ nisipos, la omul superior timiditatea e ca un câmp în care orice sămânţă prinde şi dă un mare belşug de roade. Cochetăria, impunându-şi aspect de timiditate autentică, poate fi uşor demascată prin surprinderea lipsei de simetrie în gesturi Să vedem cum se explică această lipsă de unitate în manifestări. Fiinţa cochetă debitează o serie de fapte care te lasă perfect încredinţat că purced din candoare, dar iată că la un moment dat, voinţa făpturii pornite nu mai e atentă şi pe sub calculele ei se furişează o serie de *fapte care, fiind spontane, erau neprevăzute în planul de prefăcătorie.* Acestea, prin discordanţa lor, atrag atenţia şi corectează credinţa iniţială.

Desigur că purtătorul timidităţii îi determină calitatea şi sensul ei. Aşa, bunăoară, *timiditatea banală este o stare trunchiată,* un simplu accident sufletesc căci totul se opreşte aci. *Timiditatea creatoare* însă, este ca un preludiu al elaborărilor mintale sau, mai bine zis, ca un mediu minunat de proliferarea ideilor şi inspiraţiilor de înaltă tensiune intelectuală şi artistică. In acest caz, timiditatea, urmare firească a unor obsedante concentrări, *îşi are ea însăşi prelungirile ei* ce răspund în fazele de incubaţie artistică sau de febră creatoare. Timiditatea este condiţia primordială a tuturor operelor care se fac în tăcere. Ea e un recipient pentru tot ce trăeşte prin publicitate sau la lumina zilei. Tot ce trebue gândit şi aşezat într'un sistem, tot ce se crează ori se inventează mocneşte în singurătate şi tăcere. Tot ce capătă valoare numai prin felul cum e spus se naşte şi trăeşte numai în lume. Astfel, savantul, poetul, compozitorul, fiecare *dinam al gândirii* e fericit când e timid, căci mintea lui se hrăneşte din sucul tăcerii, iar fiinţa lui nicicând nu e mai mulţumită ca atunci când e mângâiată de adierile visărilor. Dar vai de timidul care e actor sau orator. Nimic mai netrebnic pe lume ca un comandant timid. Timiditatea, ca dealtfel şi sora ei bună, sinceritatea, este o mare virtute morală, însă pusă la locul ei.

III

Terapeutica e arta de a vindeca pe bolnav. Zic arta şi nu ştiinţa, căci e o deosebire şi de nuanţă şi de esenţă între aceste noţiuni. Ştiinţa este, obiectiv, totalitatea cunoştinţelor şi principiilor necesare de aplicat, iar subiectiv, posedarea lor în minte. In acest caz şi mărginită numai la aceasta, terapeutica se prezintă sub formă statică şi potenţială. *Arta este măestria cu care cunoştinţele sunt puse în practică,* este darul pe care-l are mintea omului de a alege numai cunoştinţele trebuitoare pentru cazul respectiv şi a le folosi cât mai bine cu putinţă. *Terapeutica, luată ca ştiinţă, îl învaţă pe medic cum să trateze boala, arta îl învaţă cum să trateze pe bolnav.* Mai ales, când e vorba de timiditate, terapeutica este mai sinonimă cu arta de cât cu ştiinţa, căci mai ales aci, boala poate fi dăunătoare pentru unii şi mult aducătoare de folos pentru alţii. Să presupunem doi pacienţi ambii suferind de *timiditate specifică,* adică nativă. Urmărindu-i, în cazul când unul e superior ca inteligenţă sau putere creatoare, iar celălalt mediocru sau nul, vom observa că, pe când la acesta timiditatea e o suferinţă morală gratuită, la celălalt timiditatea, chiar maladivă fiind, e un mediu prielnic care-l face să producă în domeniul gândirii ceeace, în cazul când ar avea mâhniri de îndurat din cauza timidităţii, constitue o nobilă consolare. Ştiinţa în cazul de faţă se mărgineşte să afirme că sunt grade de timiditate cu urmări diferite, şi mintea cercetătorului este chemată să vadă limpede şi precis în faţa cărui caz se află. Cu aceasta începe arta. Desigur că baza şi punctul de plecare îl formează tot cunoaşterea principiilor căci *fără acest ma-*

terial aprioric, dibuim în întuneric. In primul rând nu trebue să uităm că, în ceeace priveşte terapeutica timidităţii, *se pleacă dela o concepţie fundamental greşită şi anume se consideră timiditatea ca un defect voit*, ca o stare de conştiinţă absolut voluntară. Ca urmare a acestei false idei se practică metoda de vindecare aplicabilă apucăturilor rele, adică se pedepseşte timidul, i se porunceşte să nu mai fie aşa, ori cel mai adesea, se fac glume şi ironii pe socoteala lui. Această prejudecată complet dăunătoare trebue să fie cu desăvârşire înlăturată şi terapeutica trebue practicată pe alte baze. E lucru sigur că timiditatea propriu zisă e o stare de conştiinţă spontană, de natură fie morală, fie organică. In primul caz, cel dintâiu gând al nostru trebue să fie de *a produce metodic şi gradat familiarizarea timidului cu tot felul de împrejurări.* Când timiditatea coincide cu teama de o anumită lume, trebue să procedăm *prin a inocula în spiritul timidului doze cât mai masive de încredere în sine.* Dacă timiditatea e de natură organică, formula de tratare e pe atât de simplă pe cât de străveche: tratăm efectul vizând cauza şi lovind în ea. Psihologia experimentală a stabilit, cu evidenţă de axiomă, că orice stare de conştiinţă are o bază organică şi că toată viaţa sufletească nu este o simplă invenţie metafizică, ci o funcţiune a corpului. Omul este trist sau vesel pentrucă anumite motive au afectat într'un anumit fel funcţiunea celulelor sau a nervilor săi.

Timiditatea fiind în ultima analiză o stare de debilitate sufletească, provocată de astenie morală, îşi are cauza şi corelativul într'un deficit organic.

Dar cele mai multe cazuri de timiditate corespund grupului de cauze morale. Cel mai bun tonic după cum am spus, este încrederea în sine. Pentru a-l administra însă cum se cuvine, *trebue un spirit de perfectă înţelegere a pacientului dar mai ales un tact infailibil.* Fără acestea, cel ce-şi propune şi încearcă să trateze un caz de timiditate morală, reeditează fără voia lui următorul caz citat de Adré Maurois. Iată despre ce e vorba: un colonel se plânse într'o zi medicului regimentului că soldatul său era de o timiditate bolnăvicioasă că, deşi Colonelul se purta cu el blând şi glumeţ, soldatul tremura când îl vedea. Doctorul chemă pe soldat şi-i spuse că nu trebue să aibă nicio teamă fiindcă şi Colonelul e ca şi el un om cu doi ochi, o gură... Şi ca să-i dea şi mai mult curaj, doctorul îi mai spuse: „Mă, tu ai văzut ce nas are d. Colonel?“ Chiar în ziua aceea, soldatul începu să nu mai tremure în faţa Colonelului. Ba ceva mai mult, de unde înainte se uita mereu în pământ, de dată aceasta avu curajul să-şi privească Colonelul fix în ochi şi când, pentrucă zâmbea, Colonelul îl întrebă ce vrea, soldatul pufni de râs şi spuse: „Hă, domnule Colonel, ce nas caraghios aveţi!!“

I. CONST.—VEDEA

Bine ai venit

Bine-ai venit. An nou! *In tine*
Speranţe noui se zămislesc;
Nădejdea caldă de mai bine
A inimilor ce tânjesc.

Căci tu porţi roadele gândirii
Şi roada sfântului ogor,
In tine stă puterea firii
Şi-al vieţii noastre întreg fior.

Tu porţi pe aripi primăvara
De cânt şi veselie plină,
De flori ce-o să 'mpânzească ţara,
De fericire şi lumină.

Tu aduci holdele bogate
Şi spicul auriu al verii
Murmurul apelor curate
Şi adierea înserării

Bine-ai venit, An nou! *In tine*
Speranţe noui se zămislesc;
Nădejdea caldă de mai bine
A inimilor ce tânjesc...

Septimiu Şoimu.

CAINELE ST. BERNARD

Între Elveţia şi Italia este un lanţ de munţi — ca hotar — ce se întinde dela Mont-Blanc şi până la trecătoarea Simplon şi care poartă numele de Alpii Penini.

Peste lanţul acesta de munţi, se găseşte o strâmtoare numită Marele St. Bernard, prin care trece un drum foarte vechiu şi care face legătura între Elveţia şi Italia. Valea prin care se strecoară acest drum, stă la o înălţime de vreo 2470 m. faţă de nivelul mării. La această înălţime, iarna durează aproape 10 luni, temperatura cea mai ridicată rămâne la 20° şi viscolele cele mai grozave, bântue întreaga regiune. Zăpada ce cade din belşug mai tot timpul anului, este târîtă cu putere de viscol şi nemeţită în părţile cele mai strâmte ale trecătorii, face pe alocuri zid de nepătruns, iar în alte părţi, astupă gurile de prăpăstii, primejduind astfel, la fiecare pas, viaţa călătorului nevoit să se avânte prin aceste locuri

Cine nu cunoaşte bine drumul, sau nu are un bun îndrumător, plăteşte cu viaţa îndrăsneala de a trece prin această regiune. Unul alunecă în prăpastia nevăzută, a cărei gură este acoperită de zăpadă, altul rătăceşte prin ceaţa cea de nepătruns, ce se ridică foarte adesea pe aci, altul îşi sfârşeşte zilele, strivit de o avalanşe, sau adoarme de oboseală şi frig ca să nu se mai deştepte niciodată.

Faţă de aceste greutăţi de trecere prin această strâmtoare, un călugăr numit *Sf. Bernard* îndemnat de cele mai bune gânduri, a zidit din cele mai vechi timpuri — sec. X — o mânăstire şi o casă de adăpost, cam pela jumătatea drumului din strâmtoare.

Dela numele lui a rămas numele mânăstirii, al casei de adăpost precum şi al trecătorii, de *Sf. Bernard.*

O mână de călugări s'au devotat cu totul acestei case de adăpost şi stau singuri în această pustietate, gata să dea ajutor drumeţului în primejdie. Dar cu toată bunăvoinţa acestor oameni devotaţi, serviciile lor ar fi aproape fără folos, dacă n'ar fi recurs la ajutorul unui câine mare, voinic şi foarte inteligent, numit şi el după localitate, *câinele Sf. Bernard*:

Crescut mai întâiu în apropierea munţilor Alpi şi deprins cu rigorile unei ierni grele, este adus la mânăstire şi dat în seama câinilor mai bătrâni şi a călugărilor. Zilnic colindă în tovărăşia acestora, toate drumurile şi potecile, deprinde drumurile bune precum şi pe cele rele, cunoaşte prăpăstiile chiar acoperite cu zăpadă şi învaţă să se orienteze pe orice fel de vreme. In scurt timp, devine un ghid perfect. Pleacă dela mânăstire pe distanţe mari, colindă casele de adăpost, care sunt ridicate din loc în loc prin strâmtoare, conduce pe călători pe drumurile bune şi sigure până la mânăstire; de aci, o altă echipă îi conduce pe drumul sigur până la ieşirea din trecătoare.

Deşi blând cu toată lumea, el nu leagă prietenie cu nimeni. Cu o severitate plină de toată admiraţia, el conduce pe călător; şi acolo unde crede că s'a sfârşit pericolul, îl părăseşte şi se înapoiază la mânăstire tăcut şi tot atât de serios.

Dar cumineţenia acestui animal, nu se opreşte aci. In zilele în care viscolul suflă groaznic, avalanşele se prăvălesc una după alta, călătorii prinşi pe drum se întâmplă adesea să fie îngropaţi de vii în zăpadă. Cu mirosul lui fin îi descopere, latră prelung după ajutorul călugărilor şi sgârmă puternic cu labele în zăpadă după cel acoperit. Dacă însă ajutorul lui nu-i este de nici un folos şi nici linsul lui pe faţă nu-l deşteaptă şi dacă vuetul viforului acoperă lătratul şi nu e auzit de călugări, în goana cea mai mare, se duce la mânăstire, apucă sfoara clopotului de alarmă şi imediat echipe de călugări însoţite şi de alţi câini, aleargă în ajutor, conduşi de câinele care a dat alarma.

De multe ori, câinii mai bătrâni şi mai puternici poartă pe spate câte o pătură, iar în coşuleţul legat de gât, câte o sticlă cu băutură întăritoare.

Numărul călătorilor salvaţi de aceşti cre-

dincioşi câini şi de călugări este foarte mare şi se poate cunoaşte de toţi care trec pela casa de adăpost Sf. Bernard.

Dintre câinii cari au trăit la mânăstire, este demn de pomenit unul numit *„Barry“* cel mai brav dintre toţi şi care a salvat dela moarte 40 de fiinţe omeneşti.

El a murit făcându-şi datoria, fiind împuns de fierul ascuţit al bastonului unui călător — al 41-lea la număr — care în zăpăceala groazei de care fusese cuprins în timpul viscolului, şi-a omorît salvatorul. Mânăstirea recunoscătoare, i-a ridicat un monument pe locul unde a pierit. Este înfăţişat cu un copil pe spate, cu braţele încolăcite după grumazul lui, aşa cum acest minunat câine a venit în curtea mânăstirii, purtând pe spate un băeţaş de vreo 3 ani, aproape îngheţat.

Nişte bieţi părinţi ce fuseseră nevoiţi să treacă prin acest pas, au fost apucaţi de viscol şi văzându-se pierduţi, cu o ultimă sforţare au aşezat copilul pe spatele câinelui, fiind siguri că în acest fel, cel puţin copilul va fi salvat.

Astăzi *„Barry“* împăiat este aşezat la un loc de cinste în muzeul de istorie naturală din Berna ; iar Elveţia, drept recunoscătoare, i-a ridicat în foarte multe oraşe câte o statue, preamărind în acest mod, spiritul de abnegaţie de care a fost capabil acest câine şi dându-l în acelaş timp ca exemplu oamenilor, care nu recunosc în animale vietăţi demne de interesul şi atenţia lor.

T. Ciocănescu.

CEVA DESPRE SATIRA

Dacă privim cu obiectivitate realitatea trăirii noastre în prezent, sau, dacă observăm cu luare aminte literatura din zilele noastre, trebue să admitem că epoca pe care o străbatem azi, oferă un bogat material pentru satiră. Intreaga literatură contemporană are, în primul rând două aspecte caracteristice : nervozitate şi puternice accente de biciuire a relelor actualităţii, atunci când scriitorul nu vrea să fie ironic.

Observaţii principiale despre satiră.

Satira este exponentul literar al unei reacţiuni sufleteşti justificate sub unghiul de vedere al simţului moral. Aceasta ar fi o definiţie oarecum mai abstractă a satirei. O enunţăm pentrucă ea cuprinde explicaţia psihologică a acestui gen de compoziţie literară. *In accepţiunea general-literară, satira este o compoziţie, aparţinând subgenului didactic, în care autorul biciueşte anumite defecte şi vicii ale oamenilor sau ale societăţii, cu scopul de a le opune o idee sau o învăţătură morală.*

In faţa unui om ridicul sau a unor moravuri rele, în sfârşit, în faţa unor defecte personale sau colective, simţul moral al oricărui suflet omenesc reacţionează, mai mult sau mai puţin, căci dualitatea valorilor morale de *bine şi rău* este întotdeauna vie în sufletul oricărui om conştient.

După atitudinea pe care o are scriitorul, împărţim satira în două : a) *glumeaţă*, b) *violentă* sau *aspră*.

După felul subiectului, satira poate fi : *potitică, literară şi morală.*

In sfârşit, satira este *generală*, când ea atacă anumite defecte sau rele ale unei colectivităţi şi *personală*, când sunt atacate scăderile sau defectele unei singure persoane.

Din expresia latină, *satura lanx* (tavă amestecată), care denumea tava pe care erau puse diferite fructe şi care se dedica zeilor, adjectivul *satura*, prin izolare, s'a substantivat şi a rămas ca denumire a unui gen literar. Compoziţiile din acest gen aveau, la început, un cuprins variat şi cu timput au căpătat această notă moralizatoare. Din acest adejctiv substantivat latinesc, derivă cuvântul românesc *satiră*.

Date istorice.

Scriitorul latin *Quintilianus* ne spune cu mult adevăr : *Satura quidem tota uostra est.* Satira ca gen de compoziţie literară aparţine prin excelenţă spiritului roman. Strămoşii noştri au avut o înclinaţie deosebită de a lua în râs şi a biciui toate păcatele oamenilor şi ale societăţii, lucru pe care îl putem rscunoaşte într'o apreciabilă măsură şi în firea poporului nostru. Din întreaga

istorie a Romanilor adeseori, fapte, care dovedesc cu prisosinţă spiritul satiric al acestui popor. Să ne gândim la glumele, adesea înţepătoare, pe care le făceau soldaţii pe seama generalilor lor şi să ne gândim că însuş marele *Caesar* nu a fost scutit de asemenea manifestaţiuni. Dela *Ennius*, se păstrează fragmentar cele mai vechi satire. *Lucilius* de asemenea, era foarte apreciat pentru lucrările lui în acest gen.

Q Horatius Flaccus este un maestru al satirei glumeţe, căci deşi râde de marii desfrânaţi şi deşi batjocoreşte moravurile stricate ale timpului său, el totuş este blând în fond faţă de scăderile altora.

Aurea mediocritas era formula lui morală.

Scriitorul latin *Persius* are deasemenea, lucrări satirice de oarecare valoare, însă ele sunt prea filosofice în acelaşi timp şi chiar cam greoaie.

Decimus Iunius Juvenalis (60-130 d. chr.) este un scriitor satiric din cei mai vehemenţi.

Asprimea satirelor lui este renumită. Ne spune într'un loc, că «numai revolta îi conduce versul, chiar dacă natura s'ar opune»,

Si natura negat, facit indignatio versus.

La *Greci*, atitudinea satirică era aproximativă.

Ceva apropiat găsim în «*Iambii*» lui *Archiloch* dar aceştia aveau prea multe elemente lirice.

Am putea menţiona cu mai mult succes literatura satirică bizantină de mai târziu.

In timpurile moderne, începând din sec. XVI-lea, satira a căpătat o desvoltare tot mai crescândă, însă menţinându-se la bază, modelele latine. Astăzi, caracterul satiric al unei opere preferă de obicei haina unei *ironii rafinate*, cu posibilităţi stilistice mult mai bogate.

Simţul satiric la Români.

Am amintit mai sus că înclinaţia de a lua în râs şi chiar în batjocură anumite scăderi ori defecte, pe care o aveau cu prisosinţă strămoşii noştri Romani, o găsim şi în spiritul poporului nostru dela ţară ca o caracteristică.

Poporul nostru nu este rău din fire şi nici batjocoritor într'un mod exagerat, dimpotrivă, sufletul ţăranului român este vesel, prietenos şi răbdător. Dacă dintr'o glumă, gândul ţăranului nostru alunecă şi la o aluzie «cu tâlc», aceasta nu o face decât pentru a se distra. Firește, nu putem exclude, cu această observaţie de ordin general, înţepăturile, pe care Românul nostru ştie să le ticluiască atât de dibaci.

Să luăm la întâmplare un fragment de *oroţie de nuntă* din colecţia *G. Dem. Teodorescu* (Ed. 1885. Bucureşti) şi vom găsi calitatea satirei glumeţe pe care o are poporul român. Astfel, după ce «vornicelul» termină oraţia, ia paharul, închină şi grăeşte cam aşa :

«Sus podu',
«că eu poate beau totul,
«iar tu, pântece, nu te bucura
«că nu te-i mai sătura,
«cum nu se satură ladul
«de strâns ispravnici, ocolaşi,
«voinici şi vătămani.

(*G, Dem, Teodorescu*, Poesii populare)

In literatura poporului nostru, găsim bogate elemente satirice care s'ar putea grupa, precum urmează: a) *poezii satirice propriu zise*, b) *snoave* sau *anecdote*, c) *strigături de horă* şi d) în unele *proverbe* sau *zicale*.

Satira aceasta a poporului românesc priveşte în primul rând, *ridiculizarea glumeaţă* a unora din popoarele străine, cu care am trăit în contact: Ţigani, Evrei, Unguri, Bulgari, Greci etc., apoi are şi *o latură socială*, râzând cam „pe sub mustaţă“ de fetele leneşe, femeile cicălitoare, oamenii beţivi etc.

In literatura cultă românească, cea mai veche satiră este un manuscris care circula pe la sfârşitul veacului al XVIII-lea, cu titlul „*Istorie ce au scos domnilor şi boerilor*“. E vorba de boierii cari sărăciseră din cauza luxului în care trăiau.

Incepând din sec. XIX-lea, satîra apare ca un gen literar bogat în lucrări.

Vasile Fabian Bob care a scris : „*Moldova în 1821*“ şi „*Geografia Ţintirimului*“ şi cu scriitorul, iarăş minor, *Paris Momulescu* cu ale sale „*Caracteruri*“, pregătesc calea pe care are să vină *I. Eliade-Rădulescu*, *Grigore Alexandrescu* (cu „Satira Duhului meu“, „Adio“ şi altele), *Constache Bălăcescu*, *D. Bolintineanu* (cu «Nemesis“ „Bolintiniadele“ şi altele) şi în fine, *M. Eminescu*, un adevărat maestru al vehemenţei satirice în forma cea mai literară.

Desigur, de-aci, înspre zilele noastre, drumul e mai cunoscut.

In concluzie, menţionăm că satira nu e un gen care şi-a încheiat veleatul, căci oamenii nu cred să fie mai buni decât sunt, iar rele şi defecte se vor găsi oricând să poată constitui subiectul unei satire mai blânde sau mai aspre.

Profesor Stelian Sterescu

DESPRE SPIRITUL ARTEI MODERNE

Istoria culturală a omenirii este împărţită în compartimente — din punctul de de vedere al valorilor exprimate — în aşa zise epoce. Fiecărei epoci istorice îi corespunde o epocă de cultură datorită faptului, că o epocă de viaţă se reflectă în cultura acelei epoci cu toate caracterele ei specifice. Este neîndoios că arta este o manifestare a culturalului, având legături cu celelalte ramuri de activitate omenească. Astfel, avem stilul de artă al unei epoci.

Ne-am propus a vorbi despre spiritul artei moderne, atât de puţin cercetată şi luată în seamă. Incercarea nu e deloc uşoară, mai ales că valoarea unei epoci de artă se judecă în timp. Totuş, ceeace se poate spune de la început, este că arta modernă a urmărit o reacţiune, căutând să iese din strâmtorile cele vechi. Această isbucnire de energie manifestată nu numai în artă, ci în toate domeniile, a fost primită de « marele public » cu foarte multă răceală şi socotită drept o îndrăsneală fără margini pentru cei ce cutezau să calce canoanele vechi de artă.

Este drept, arta modernistă, aşa zisele curente extremiste dinainte şi după războiul mondial, au fost cauza proastei primiri, când exagerări duse la extrem şi ascunzând uneori naivitate, au fost preocupările acelora cari căutau să iese din anonimat prin scandal.

Au fost, desigur, o scădere toate acele curente: cubism, constructivism, futurism etc, a căror origină se poate găsi la Marinetti un creator pe jumătate escroc, doctinarul artei moderniste. Ele îşi au însă explicarea şi scuza în imprejurările din care au luat naştere.

O societate sdruncinată până în temelii de marile prefaceri ale războiului, o generaţie care nu-şi mai avea un reazim sufletesc, o societate fără un suport moral şi cu un tempo de viaţă sacadat nu putea crea decât o artă hibridă, fără niciun punct de sprijin.

Cu toate aceste scăderi, arta modernistă a fost o necesitate. Ea a venit ca o explozie, ameninţând şi pregătind drumul artei moderne. Intr'adevăr, epoca anterioară consumase până la ultima picătură, toată vlaga creatoare, arta ajunsese la realizări dulcege şi siropoase; era sfârşitul unui stil de viaţă şi de artă.

Pentru o mai uşoară înţelegere, să studiem fugitiv situaţia dinaintea epocii noastre. Să ne gândim puţin la epoca naturalistă tradusă în toate domeniile printr'o nebună copiere a naturii până în cele mai mici amănunte.

Să ne gândim la tabloul lui Courbet «Inmormântarea din Ormaus»; tot tabloul este ocupat de nişte femei adunate la o înmormântare ; unele vorbesc între ele, poate cu totul altceva decât în legătură cu momentul, altele plâng parcă de comandă, unele privesc lipsite de expresie, parcă ar poza, un copil priveşte într'o direcţie opusă cu gândul poate că a fost luat dela joacă, un câine priveşte nedumerit, într'un cuvânt un tapt banal. Multe din elementele acestui tablou puteau lipsi fără ca ideea să sufere cu ceva. Pictorul uu voia însă să iese cu nimic din natural, nu voia să gândească, să introducă ceva; nimic, grija de copiere cât mai perfectă a naturii.

Să ne gândim apoi la epoca următoare a impresionismului, care a furnizat motive nenumărate, dar repede epuizate de literatură şi pictură.

Impresia fugitivă şi faptul necomentat era imperativul impresionismului. Totul era descompus, formele îşi pierdeau conturul, volumul se obţinea din alăturarea tonurilor destrămate la infinit, totul era redus la vibraţia luminoasă şi colorată.

Operile lui Monet traduc în totul aceste caracteristici.

Inpresionismul ca formulă de viaţă şi de artă, arată o lipsă de energie, o lipsă de vitalitate, o societate secătuită de ul-

timile resurse sufleteşti, o cultură care anunţă sfârşitul epocii şi a unui secol.

Acestui impresionism, căruia i-am putea spune decadent, i se opune expresionismul, al cărui reprezentant Van Gogh, pictorul olandez, trăit în Franţa şi pe jumătate nebun, poate fi considerat ca generatorul artei moderne. La el, totul se reduce la expresie; desenul este simplificat şi accentuat, culoarea vie. Tablourile lui sunt o jubilare, o beţie de linii şi culori. Toate culorile de pe paletă sunt întrebuinţate, fără a ţine seama de legea veche a armoniei.

Dar toate aceste culori tari sunt astfel echilibrate, culorile se descompun şi se recompun sub ochii privitorului încât ai impresia genezii, moment cu moment.

Nu grija de a vedea copacul ca în natură l-a preocupat pe pictor, ci sentimentul ce se degajă dintr'un asemenea tablou.

Iată deci, ce zestre bogată aducea expresionismul artei moderne, dându-i posibilitate de noi manifestări.

Trebue să ne dăm însă seama că principiile artei moderne atât de diferite de cele vechi, nu pot fi înţelese de oricine, şi mai ales fără o pregătire, căci privitorul obişnuit cu estetica veche caută în arta modernă reproducerea naturii. Nu astfel trebue să judecăm arta modernă. Să lăsăm acest domeniu în seama fotografiei.

Arta modernă urmăreşte altceva: linia şi culoarea să exprime stări sufleteşti. După vechile principii, linia din artă corespundea unui contur, pata de culoare unei forme din natură. In arta modernă, fiecare linie, fiecare pată de culoare e silită să vorbească limbagiul sufletului, ele devin mişcare, gest, simţire.

Nu ne mai putem mulţumi în această epocă de întrecere şi realizări cu simple reproduceri, pe care le înregistrează de altfel cu mai mull succes fotografia. Nu trăsăturile exterioare ne interesează, ci cele dinlăuntru, adevărul interior.

Nu trebue să socotim valoarea artei după buna sau proasta primire a publicului la un moment dat. Intotdeauna inovaţiile artistice au depăşit înţelegerea obişnuită ca după o vreme să fie şi ele acceptate. Să ne amintim numai de Renoir, pictorul acelor nuduri opulente, deformate, dar exprimând realitatea transfiguată de viziunea pictorului—care a fost exclus dela Salonul Oficial lucrările lui fiind considerate adevărate aberaţiuni. Nu a trecut însă mult timp şi ele au fost apreciate la justa lor valoare şi s'a văzut, că ele pot sta în muzee foarte bine, alături de opere mai vechi; în scurt timp însă ele au devenit aproape clasice faţă de altele de o concepţie mai nouă. Cum vedem, arta se cere mereu înoită, însă pe principii sănătoase. Unei anumite stări de lucruri, unei anumite atmosfere sociale, îi corespunde un anumit stil de artă. Putem noi în acest secol în care ştiinţa a evoluat, societatea s'a schimbat, moravurile s'au transformat, când toată concepţia vieţii e alta, să venim cu lucrări de artă la fel cu cele din epoca romantică, ori din altă epocă, care corespundeau şi unei alte mentalităţi?

Să nu susţinem canoane artistice vechi, când cauzele care le-au produs nu mai există şi nici să nu purtăm la infinit canonul clasic de artă al lui Fidias invocând perfecţiunea şi aplicându-l la diferite epoci.

Iată, arta modernă nu se rezumă să copieze natura, nu urmăreşte un scop ilustrativ, ci introduce un suflu nou, ceva măreţ prin concepţie şi îndrăsneală: ideea. Aceasta e direcţia spre care trebuie să evolueze arta modernă: din desen, din culoare, din compoziţie să se vadă o preocupare a artistului de a încerca pătrunderea lucrurilor; căci nu suprafaţa ne interesează, ci ceeace e sub ea, sub coaje. Forma să fie numai un pretext, un mijloc de exprimare al lăuntrului. Artistul să fie preocupat de altceva decât de copierea searbădă, servilă şi umilă a naturii, aşa cum o vede ochiul comun. Dar mai ales în compoziţii: nu echilibrarea de masse şi de valori să fie calitatea lucrării, deci nu numai forma, ci ideea să predomine. Greşesc unii când spun că pictura să fie numai pictură, ea adresându-se exclusiv simţurilor; în felul acesta, vom avea numai pictori, dar nu şi artişti. Desigur, arta nu poarte fi supusă gândului social şi politic, ci e un gând specific plastic.

Raţiunea şi sentimentul să fie astfel armonizate, ca niciuna să nu se depăşească. Intre sufletul nostru şi spaţiul direct accesibil simţurilor, trebue să fie

preocuparea atitudinii artistice creatoare. Căci, dacă ritmul acestei vieţi este cosmic şi arta care exprimă viaţa, trebue să urmărească un sens cosmic.

Arta modernă va mai face desigur unele concesii, atenuând pornirile extremiste. După ce a trecut prin experienţa modernistă—să ne gândim la un Picasso, pictorul care credea la început, că lumea e alcătuită din petece—ceeace l făcea să întrebuinţeze la alcătuirea tablourilor bucăţi rupte din ziar, ori bucăţi de stofă, a revenit totuş mai târziu la o artă mai temperată, dar tot de interpretare. Arta modernă îşi netezeşte un drum propriu. Este epoca poate cea mai frumoasă din câte cunoaştem. Se plămădeşte o Artă nouă.

După toate aberaţiile moderniştilor (facem deosebire între arta modernistă şi arta modernă, care este aceea a epocii, bazată pe caracterele comune tuturor manifestărilor din acea epocă, dar înţeleasă în toată desvoltarea procesului ei de creare), arta modernă îşi caută ieşiri inovatoare de cultură.

Un nou stil de artă şi de viaţă se pregăteşte.

Constant M. Nicolaevici
Profesor

Pentru voi, copiii.

— Impresii şi gânduri —

Vă regăsesc, dragi copii şi îndrăsnesc a întrerupe un moment jocul vostru, pentru a vă spune câteva cuvinte .. numai câteva !

Vă reamintiţi şcolari ? Porţile de fier ale şcoalei se deschiseseră odată cu soarele toamnei mohorîte, cu misterul ceţii şi cu melancolica sa poezie, pentru ca apoi, să se închidă odată cu căldurile sufocante ale verii, şi atunci, în splendidul surîs al naturii toată în floare, cu un strigăt de bucurie, aţi cântat imnul vostru de dragoste al libertăţii !!

Câtă fericire, câte speranţe în privirile voastre îndrăzneţe, în faţa voastră voioasă.

V'am văzut nerăbdători, dar senini şi fericiţi înaintea profesorilor cari taebuiau să proclame libertatea voastră pentru două luni.

Fericirea voastră era toată în cărţile de premii ce vi se ofereau.

Ce păcat că copilăria şi adolescenţa fug, dispar atât de repede şi că, la vârsta dorinţelor curate, pătrunde acea a aviditătii, a exigenţelor, a dorinţelor ce nu se pot împlini ! Şi ce mare păcat că sunteţi fericiţi fără a şti !

„Copii suntem şi nu ştim, tineri putem fi şi nu voim“ ; — a zis un mare învăţat şi aceasta este un mare adevăr.

Noi alergăm voioşi pentru a primi premiul şi nu ştim să preţuim care va fi satisfacţia ce ni se va cuveni ; şi nu se poate şti dacă mai târziu, făcând lucruri mari, nu veţi fi premiaţi niciodată.

Şi astfel, privindu-vă, mândria voastră pare a zice : acest premiu nu este un dar, eu l-am câştigat prin munca depusă !

Voi nu ştiţi, mici oameni ai zilei de mâine, că sunt oameni bătrâni, cari şi-au consacrat viaţa muncii şi cari mor de foame ; alţii, cari trăesc necunoscuţi, neînţeleşi şi adesea batjocoriţi.

Dar muncitorul care lucrează în fabrici, care se omoară pentru a câştiga pâinea copiilor, femeea care plânge în dosul ferestrelor închise, femeea care luptă şi care sufere şi moare fără a fi trăit !

De aceste dureri şi de altele, voi nu puteţi şti cât de sgârcită e viaţa în recompensele ei. Şi cât de fericiţi sunteţi voi cari aveţi părinţi ce vă răsplătesc împreună cu profesorii ce cu atâta drag vă călăuzesc în viaţă. Priviţi... capetele lor, mai toate înălbite prea devreme, vă arată inteligenţa, oboseala şi lupta vieţii. Sunteţi voi cei mici cari aţi tras o brazdă pe acele feţe severe voi ştrengari cu capul bălai care aţi tras linii albe de argint în părul, odată negru, al profesorilor voştri. Ei v'au transmis marea lor inteligenţă în tinerile voastre suflete şi astfel au înălbit, s'au încreţit şi au slăbit !

* * *

Puţini la număr erau acei savanţi şi oameni de ştiinţă cari vă impuneau respectul, prin hainele lor negre şi severitatea lor, dar niciunul nu era mândru de situaţia la care, prin muncă se înălţase, din contră

ca niște buni părinți, ce căutau cu drag la copiii lor, cărora, până atunci, le dedeseră îndrumarea morală în viață și știința pentru a-și câștiga existența, ei nu cereau dela voi decât ascultare, respect și bunătate sufletească.

Deaceea, copii, fiți recunoscători, nu fiți răutăcioși față de profesori niciodată! Dați-le bucuria de a deveni oameni buni, iubitori de adevăr și de patrie și ei vă vor binecuvânta.

Iar când obosiți de jocuri, vă veți odihni și veți admira tot ce vă înconjoară și gândurile vor fi numai veselie.., lăsați ca parte din priviri și din gânduri să cadă și asupra celor săraci, cari desculți și înfometați, vă vor privi cu jind, cerșind milă!

Și când în căldura camerii voastre vă veți simți bine și fericiți, gândiți-vă și la cei ce n'au casă, ce n'au lemne și poate nici ce mânca... și căutați ca din puținul ce aveți să dați celui ce nu are.

Intindeți mâinile și deschideți sufletul acelor minți sărace ce n'au avut niciun suflet, să le dea și lor o lecție de știință sau o morală și cari trăiesc luptând și murind fără a cunoaște o bucurie.

In orele voastre de odihnă, studiați acele suflete umilite și veți fi mulțumiți în eul vostru. Priviți, în plimbările voastre, fără a fi sarcastici, la acei nenorociți și amintiți-vă că prin știința voastră, veți ajuta la ușurarea și ridicarea atâtor desmoșteniți de soartă și atunci veți înfăptui opera sfântă și binecuvântată, așa cum a propovăduit-o Iisus Hristos: *„iubiți-vă și ajutați-vă unii pe alții și veți fi răsplătiți“*.

Și atunci știința vieții, unită cu bunătatea sufletească, vor învinge ura și desbinarea din omenire.

Se apropie Sf. Sărbători ale Crăciunului; rupeți din bucuriile ce vi le fac părinții și rudele cu această ocazie, uniți-vă și dați celor ce n'au! Mila aceasta să vă fie călăuză în aspra luptă a vieții și vă încredințez că în sufletul vostru, va sălășlui o mulțumire nespusă!

Roma—Tg.-Jiu.

Mărire...

„Mărire întru Cei de sus, Lui Dumnezeu mărire“
Răsună 'n imn dumnezeesc de slavă 'ntreaga fire....
Lumina care s'a aprins pe altar de viață nouă
Aduce omenirii dar, a firei înfrățire...

...„Mărire întru Cei de sus și oameni, pace vouă!“
Căci harul coborît din cer, în zori de mântuire,
In ieslea dela Betleem, ca prunc zâmbește vouă,
Din legea sfântă gângurind, cuvânt de lege nouă...

...„Mărire întru Cei de sus!“ Iisus, de veacuri așteptat,
La voi coboară astăzi blând. In gând și 'n sufletele [voastre,... 'n fire
Răsune imnul îngeresc: „Mărire întru Cei de sus,
Lui Dumnezeu mărire!“

Ella Frunză.

Seară.

Din umbra ochilor plecați în seară
Văzui fâșia depărtării cum se 'ntinde,
Imi tremură cuvântul ce o să moară
Cu 'nfrigurarea psalmodiei suferinde...

Mi-e frică de curajul meu de viață,
Intocmai cum se sbate 'n negură lumina;
De peste gând durerea mă răsfață
Si golul întrebărilor pustii mi-e vina.

Stel. Sterescu

Umbre după un tablou de C. Nicolaevici

Aniversarea Unirii Ardealului

Manifestarea premilitarilor dela liceul nostru.

In după amiaza zilei de 1 Decemvrie s'a sărbătorit—Unirea Ardealului cu Ţara Românească.

Zi de înnălţare sufletească şi de avânt patriotic. Elevii premilitari ai liceului nostru, plini de entuziasm tineresc şi însufleţiţi de dragostea de neam, au dat o frumoasă serbare la Teatrul Comunal, sub conducerea d-lui Sublocotenent V. Căpăţină *şi a d-lor profesori* Nicolaevici *şi* St. Sterescu. *A fost o manifestare plină de avânt şi de evocarea trecutului nostru eroic. Eleve şi elevi, tineret cu suflet clocotitor, au luat parte ca un singur val, la această serbare.*

După ce d-l profesor St. Sterescu *a rostit cuvântul de deschidere, a vorbit d. maior* V. Covrig, *despre importanţa pregătirii premilitare, al cărei scop e să oţelească sufletul tineretului, să i insufle dragostea de ţară şi să-l pregătească pentru ziua 'n care va trebui să ţină piept duşmanilor.*

Cu sufletul avântat spre culmi, hotărît şi entuziast, elevul Uscătescu Gh. *din clasa VIII a a vorbit despre însemnătatea zilei.*

După ce a arătat că faptele eroilor morţi sunt pilde urmaşilor, mai ales astăzi, când Ungurii revizionişti pretind drepturi pe care nu le-au avut niciodată, evocă suferinţele fraţilor ardeleni, cu acei martiri frânţi pe roată, ca Iancu—regele Moţilor, şi închee astfel: „Iar azi, ameninţaţi din toate părţile de duşmani şi de fraţi, noi trebuie să arătăm lumii că unirea noastră n'a fost rezultatul unui singur războiu, ci a fost zămislită de veacuri în concepţia poporului nostru, că moşii şi strămoşii noştri au fost crescuţi în acest gând.,. Datoria noastră e să păstrăm neştirbită moştenirea lăsată de ei, moştenire sfântă, graniţele trase cu sânge de moşii şi strămoşii noştri“.

Domnul profesor C. Nicolaevici, *cu talentu-i recunoscut, acompaniat de d-l profesor* Sterescu, *la pian, a cântat cu mult succes câteva bucăţi, dintre care a impresionat puternic celebrul marş „Cei doi grenadiri“.*

A urmat reprezentarea piesei istorice „Zorile“ de Şt. O. Iosif, evocând lupta dârză a Românilor Ardeleni, prin care, cu toată prigonirea Ungurilor, au isbutit să-şi păstreze veacuri dearândul conştiinţa de neam, în aşteptarea unor zori fericite. Piesa a fost bine jucată şi s'au distins elevii Uscătescu Gh., Bălănescu I., Răgălie Florea, Popescu Petre, Săftoiu Gh, Homescu Gh. etc. *Elevul* Duţescu Wilson *clasa VII-a recitat poezia „Imnul biruinţei“ de Gregorian.*

Serbarea s'a încheiat cu frumoasa comedie a lui Caragiale „Conu Leonida faţă cu reacţiunea“, jucată cu mult gust de către elevii Sanda Gh. *cl. VIII,* Roşianu Radu, *cl. V. şi* Răceanu *cl. VII. A fost o serbare frumoasă şi înălţătoare, cu cel mai curat scop pentru reuşita căreia, elevii cari au luat parte, merită toată lauda.*

Ioan Sulea, clasa VIII-a

CĂRŢI NOI

Milionul lui Prichindel

de Al. Olinescu

Al. Olinescu, unul din tinerii noştri scriitori, susţine în romanul său „Milionul lui Prichindel“ frumoasa teză că prin muncă cinstită ajungi la o situaţie materială mai bună.

Pric, eroul principal, un biet băiat orfan de tată, e crescut de tatăl său vitreg, într'o viaţă de muncă şi lipsuri.

Terminând studiile, vine la Bucureşti unde se face vânzător. La pensiunea unde locuia, se întâlneşte cu Sanda Dancu, fata proprietăresii, o fată plină de voioşie care îl îndrumează spre o nouă viaţă. Cu ajutorul unei agenţii comerciale, Pric se îmbogăţeşte şi după cum era de aşteptat, romanul se termină cu bine.

Personagiile, chiar cele ce apar pentru puţin timp, sunt bine schiţate. Avem pe Pric omul nehotărît, şovăind la fiecare pas de teama vieţii, pe Sanda, fata energică, cultă şi inteligentă.

E un roman scris şi pentru cei mici şi pentru cei mari. E scris, spre deosebire de noile romane, decent, şi într'un stil îngrijit.

Graţie stilului clar, autorul a putut să ne arate în puţine cuvinte, mişcarea unei mase de oameni sau un sentiment complex pentru care stilul gazetăresc de astăzi ar fi întrebuinţat sută la sută cuvinite streine şi neologisme.

E un roman care se impune prin frumuseţea concepţiei şi a stilului.

Bălănescu I.
VIII

A patra şezătoare

Sub auspiciile societăţii „Prietenii cărţii şi ai drumeţiei“, dela liceul nostru, s'a ţinut în ziua de 5 Decemvrie a. c., a patra şezătoare culturală.

A vorbit d-l Profesor *Ioan Constantinescu-Vedea*, ***despre snobism***. După ce a pornit dela însăşi definiţia cuvântului „snobism“, indentificându-l cu o admiraţiune nesocotită şi făţarnică pentru ceeace este la modă şi având drept atribute vanitatea şi ipocrizia, dl. conferenţiar a făcut nespus de interesante incursiuni atât în domeniul snobismului lumei civilizate cât şi în domeniul snobismului exotic.

Snobismul este caracterizat prin prejudecăţi şi constitue totdeodată sfidarea pentru formele vechi ; el e vanitate, ipocrizie.

Sunt anumite situaţii însă, când termenii „snob“ şi «snobism“ nu mai sunt luaţi în sens peiorativ. Baudelaire, André Gide, Fedor Dostoiewski (în Fraţii Karamazow, Crimă şi pedeapsă, Rascolnicoff) au fost „snobi“, prin faptul că s'au lăsat cu totul absorbiţi de viitor, de ceva nou, de bizareria anumitor pasiuni.

Şezătoarea a fost completată cu lectura „In Nirvana“ de l. L. Caragiale, făcută de elevul *Uscătescu Gh.* din cl. 8-a, de recitările elevilor *Sulea Ion* şi *Popescu P.* din clasa 8-a şi de proecţiuni însoţite de explicaţiile elevului *Bălănescu M. Ion*.

La şezătoare au participat elevii liceului şi un grup însemnat de domni profesori dela liceu şi dela şcoalele din localitate.

Gh. Uscătescu, cl. VIII

Cercetăşie-Străjerie.

Sănătate. «Obişnuinţa e a doua natură», aşa zice o zicală înţeleaptă.

Deci, obişnuiţi-vă ca dimineaţa, când vă sculaţi, nu trândăviţi. Săriţi imediat din pat, deschideţi ferestrele. Flueraţi sau fredonaţi un cântec. Fiţi veseli.

Executaţi la aier curat, câteva mişcări de respiraţie şi câteva mişcări, de câteva minute, de braţe şi picioare, trunchi, extensiune, abdomen, spate, umeri, ceafă. Incheiaţi aceste mici mişcări cu câteva respiraţii.—Tot timpul cât vă îmbrăcaţi sau vă spălaţi, fiţi veseli.—Rezultatul îl veţi vedea după câteva săptămâni.

Fructele silesc stomacul şi în special intestinele să fie active şi vioaie. Ajută deci, la o mistuire bună a alimentelor şi la o funcţionare uşoară a aparatului digestiv.

Legumele folosesc corpului :

Patlagelele roşii ajută mistuirea, conţinând mult fer, sunt recomandate anemicilor, celor ce n'au poftă de mâncare.

Vinetele, prin semincioarele ce au, silesc intestinele leneşe la lucru deci, ajută celor constipaţi.

Sparanghelul linişteşte bătăile inimii. E recomandat bolnavilor de inimă, tuberculoşilor ; celor ce sufăr de piatră şi nisip la rinichi, le este interzis sparanghelul.

Zeama de varză e cel mai bun purgativ şi elimină paraziţii din intestine.

Ceapa crudă sau gătită e pentru cei ce sufăr de rinichi.

Usturoiul scoate viermii din intestine vindecă tusa învechită, coboară tensiunea arterială. Cine vrea să facă cură de usturoi şi să nu miroase, îl vor înghiţi fără să-l mestece.

JOCURI

Descifraţi : —..., ,,.,—, ———, .—., ..—, .—..,, .—., ———, ——,. —, —,..,.,.,, —..,., .——.,.., —., —.,,, —..,,, —.., .—, —. —.,. —,. —.,,. —,, —,.., —., ,,.—,,, —,.. —,. —..,.. —,.,, —., .,,.—,..., —,. —,——..,..,,,

*

Impărţiţi şapte cai în 4 grajduri în aşa ca în fiecare grajd să fie număr egal.

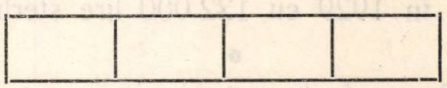

*

Sfaturi : A saluta este o datorie ; a răspunde este o obligaţie. Deci, este bine a preveni chiar salutul.

— Conducând un bătrân, o doamnă, un superior, dă-le locul dinspre casă, tu ocupând locul dinspre stradă.

— La masă, nu te aşeza până nu s'au aşezat cei mai bătrâni şi până nu ţi s'a arătat locul.

— Nu întinde mâna unuia mai mare sau superior. Aşteaptă să ţi se întindă de cel mai mare.

— Nu vorbi în aşa fel să excelezi tu. Vorbeşte mai puţin în faţa celor mai mari.

— La masă, nu vorbi cu gura plină.

— Nu te ridica dela masă înainte de a se fi ridicat stăpânii casei şi cei bătrâni.

Leul Sfătos

Cunoştinţe de tot felul

In lume sunt aproximativ 6.000.000 orbi. India singură numără 479 500.

❁

Indigenii din munţii Bugong, Australia, mănâncă fluturi. Ei îi coc la soare, le scot aripile şi din ce rămâne fac un fel de prăjituri.

❁

Cartofii, când se descompun, devin adeseori luminoşi.

❁

Regele Henric al II-lea al Franţei, a fost prima persoană care a purtat ciorapi de mătase (1547).

❁

Coasta britanică are o lungime de 4650 mile.

❁

Cea mai scurtă linie ferată din lume e aceea care se găseşte în oraşul papal, la Vatican. Ea n'are decât o treime dintr'o milă.

❁

Poşta britanică expediază peste 160 milioane pachete pe an.

❁

Cel mai scump tablou dela „National Gallery“, Londra, e o pânză de Tţian, cumpărată în 1929 cu 122.000 lire sterline.

❁

Acele au fost pentru prima oară făcute cu maşina, în Anglia, în anul 1824.

❁

In fiecare an, peste 175.000 de articole sunt uitate în vehiculele publice din Londra.

❁

Dacă un om ar fi tot aşa de bun săritor, — proporţional cu înălţimea sa —ca un greere ar putea sări de pe trotuar pe acoperişul unei clădiri cu opt etaje.

❁

Miguel de Cervantes, autorul lui Don Quijote, a fost cinci ani sclav în Algeria mahomedană.

❁

Cel mai vechi şi cel mai lung canal din lume e marele canal chinez între Hangehow şi Peking care măsoară 1000 mile. El a fost început în secolul al cincilea înainte de Christos.

❁

In timpul asediului Parisului de către germani, în 1870 — 71, şobolanii — cari serveau drept hrană — ajunseseră să se vândă cu o jumătate coroană bucata.

❁

Toate insectele au şase picioare. Centipedele nu sunt insecte.

❁

Cuvântul „arian“ înseamnă: „cinstit stăpân al pământului“.

❁

Penele de struţ sunt evaluate la 40 lire sterline o livră.

❁

Cea mai umedă localitate de pe glob e Cherrapungi din Bengal, unde apa ploilor atinge o înălţime medie anuală de 51 picioare.

❁

In timpul războiului de 30 de ani nu mai puţin de 800 ghiulele de tun au lovit într'o singură zi catedrala Sf. Vitus din Praga, cauzându-i foarte puţine stricăciuni...

❁

La încoronarea regelui Henric al III-lea al Angliei n'a fost nici o coroană.

❁

Se spune că păcălelile obijnuite la 1 Aprilie au oarecare legătură cu prima călătorie infructuoasă a porumbelului trimis din barca lui Noe spre a duce veşti dacă apele s'au retras.

❁

Numele munţilor Himalaia vine dela două cuvinte sanscrite, care însemnează „locuinţa zăpezilor“.

Şezătoarea cercetaşilor şi străjerilor

Sâmbătă 12 Decemvrie a. c., în sala „Căldăruşe“ din localitate, *străjerii şi cercetaşii* liceului nostru au ţinut o foarte fumoasă şezătoare, cu scopul ajutorării colegilor lor mai săraci, în vederea sărbătorilor.

Reuşita serbării a fost deplină. Un public numeros a dat concursul prin prezenţă şi a încurajat prin entuziaste aplauze strădania organizatorilor. D-l director *Teodor Gâlcescu* a deschis şezătoarea prin câteva simţite cuvinte. Corul liceului, sub conducerea d-lu prof. *V. Buică* a executat admirabil, mai multe compoziţii originale, ale dirijorului. Elevii *Sulea, Velican, Birceanu, Cristovici* şi *Enescu* au recitat frumos diferite poezii. D-l prof. *Sterescu* a făcut o lectură. In fine, focul cercetăşesc condus de d-l prof. *Cristovici* cu elevii *Păunescu, Bărbulescu, Bivolaru* şi *Cristovici* a plăcut foarte mult.

Şezătoarea a fost mulţumitoare din toate punctele de vedere. *Cronicar.*

Aducem mulţumiri d-lui profesor C. Nicolaevici pentru concursul binevoitor şi desinteresat pe care îl dă acestei reviste prin desemnele şi colaborarea sa.

Numărul viitor al AMICULUI TINERIMII va apărea la 24 IANUARIE 1937.

URARE.

Cititoare, cititori,
Vă urez de Sărbători
Sănătate, spor în toate
Veselie, cât se poate;
Intru mulţi ani să trăiţi
Şi voioşi să mă citiţi!

Amicul Tinerimii

Reviste şi ziare primite:

Extemporal, Nr 3, Nov., revista Liceului «M. Eminescu», Bucureşti.

Revista Cursurilor şi Conferinţelor, Anul I Nr. 8, dir. Fond. ***G. Preduţ***, Bucureşti.

Glas Tânăr, revistă literară-ştiinţifică a elevilor liceului de băeţi, R.-Sărat, sub conducerea prof. ***Stel. Cucu.***

Vlăstarul, revista liceului „Spiru Haret“ Bucureşti, dir. prof. V. Haneş.

Răsăritul nostru, unicul organ al Surdo-muţilor, director : V. Dimitriu-Leorda, Bucureşti.

Generaţia de mâine, revistă literară a elevilor cl. VII G-l Dragalina, Oraviţa.

F. O. R. rev. Asoc. «Frăţia Ortodoxă Română» a elevilor de curs secundar, Craiova.

Scânteia, revista elevilor deta Liceul „Petru Maior“ din Gherla, judeţul Someş director, ***Em. Precup.***

Tineretul învăţătoresc, Lipova-Banat, director ***G. Beuran.***

Educaţia Naţională, director profesor *Mihai Popescu*, Temişoara.

Jurnalul de Corespondenţă al Colegiului Naţional «Carol I», Craiova.

Lumina, revista liceului român din Grebena—Grecia.

Vlăstarul, revista Liceului «Mihail Kogălniceanu“,-Vaslui

Cuvinte nouă, revista Liceului «D. Cantemir», Cozmeni, jud. Cernăuţi.

„AMICUL TINERIMII“

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU“, TÂRGU-JIU

— ANUL IX, Nr. 2, DECEMVRIE 1936 —

D. Biblioteca Universitătii

Iasi

Iași

TIPOGRAFIA „NICU D. MILOȘESCU“,TÂRGU-JIU

Bibliot... Univ...ății Iași

NUMĂR FESTIV PENTRU PATRONUL LICEULUI

Anul IX (serie nouă)

Nr. 4. Februarie 1937

AMICUL TINERIMII

LUI TUDOR VLADIMIRESCU

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU". TG.-JIU.

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII IAȘI
24 FEB. 1937

„AMICUL TINERIMII"

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU", TÂRGU-JIU

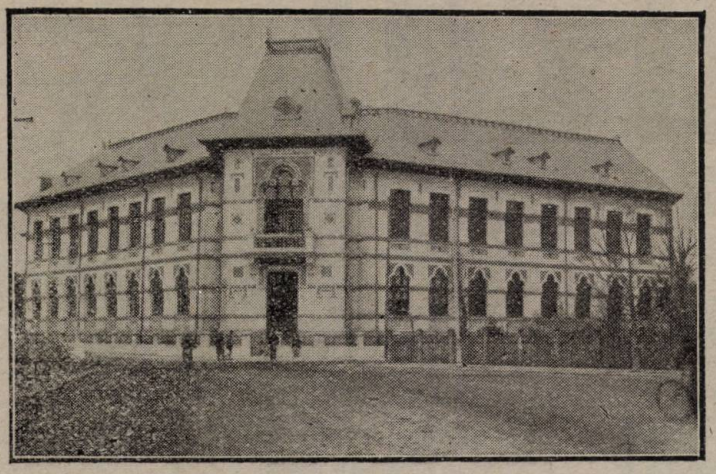

Liceul «Tudor Vladimirescu» Tg.-Jiu

SUMARUL REVISTEI

N. Iorga,	Tudor Vladimirescu
D. Onciu,	Revoluția lui Tudor Vladimirescu
V. A. Urechia,	Neamul lui Tudor, nașterea, tinerețea lui.
C. D. Aricescu,	Uciderea lui Tudor
Gh. Coșbuc,	Oltenii lui Tudor
St. O. Iosif,	Lui Tudor Vladimirescu
Nenițescu I.,	Tudor Domnul chemând țara
V. Pârvan	Cugetări despre eroi
Dr. I. P. Voitești	Geologia și legenda
Em. Vârtosu,	Tudor Vladimirescu
Bucura Dumbrava,	Slugerul Tudor Vladimirescu este proclamat domn al Românilor
C. Ardeleanu,	Domnul Tudor
I. Niculescu,	Cântecul lui Tudor
N. Andriescu,	Amintiri despre Tiberiu Popescu
Stel. Sterescu,	1821
Th. Gâlcescu,	Tiberiu Popescu
—	Ne-a părăsit un bun profesor
—	O sărbătoare mereu nouă, 17 Februarie
Septimiu Șoimu,	Lui Tudor Vladimirescu
*	Visul lui Tudor, poezie populară
*	Mehedințeanul, poezie populară
Sârbu C.	Făr' de Tudor
	Insemnări, dări de seamă, etc.

REDACȚIONALE

COMITETUL DE REDACȚIE AL REVISTEI ESTE FORMAT DIN PROFESORII LICEULUI «TUDOR VLADIMIRESCU», TG.-IIU

CORESPONDENȚA PRIVITOARE LA REDACȚIE SE VA TRIMITE PE ADRESA D-LUI **THEODOR GÂLCESCU**, DIRECTORUL LICEULUI.

ADMINISTRATIVE

ABONAMENTUL LA REVISTĂ:

100 LEI ANUAL

COSTUL ABONAMENTULUI SE TRIMITE LA SECRETARIATUL LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU" DIN TG.-JIU

ANUL IX (serie nouă) 1937 FEBRUARIE. Nr. 4

AMICUL TINERIMII

REVISTA LICEULUI «TUDOR VLADIMIRESCU» TG.-JIU

Fondator: IULIU MOISIL | Apare odată pe lună | Redacția și Administrația LICEUL »TUDOR VLADIMIRESCU« --- TÂRGU-JIU ---

INCHINARE

LUI TUDOR VLADIMIRESCU

cu prilejul sărbătoririi patronului Liceului cu acelaș nume.

— 17 FEBRUARIE 1937 —

Să-l urmăm. Desen de C. Nicolaevici.

Ţeranul *Tudor trebue lăsat legendei.*

El însuşi n'a iscălit niciodată aşa. Şi Vlădimirescu, „Vladimirescu" al nostru n'a ieşit niciodată din condeiul lui.

*Insemna scrisorile lui „***Theodor***" şi titlul de sluger nu l-a dispreţuit.*

El e, dacă nu prin naştere, dar prin creştere, prin învăţătură, un urmaş al acelor boieri şi boierinaşi olteni cari, dela tovarăşii unui **Litovoiu** *şi unui* **Bărbat**, *până la tovarăşii lui* **Matei Vodă** *din Brâncoveni, au dat lecţiile de energie neamului lor.*

N. IORGA.

14 Ianuarie 1937.

TUDOR VLADIMIRESCU*)

de N. Iorga.

. . . . . .

In adevăr, revoluţia dela 1821, cu comandirul ei fără generalisim, cu Domnul ei neîncoronat, n'a însemnat,—ca aceia ce a dat pe urmă filantropia idealiştilor hrăniţi la şcoala ideilor generoase din Apus, reforme pentru ţerani, fie ele cât de binefăcătoare, fiind pornite de la intenţiile cele mai nobile, *ci ideia de a guverna prin ţerani.*

Cercetarea pe scurt, ca pentru un prilej comemorativ, a actelor pornite dela Tudor însuşi — şi ştim astăzi că, afară de unul singur sau de un adaus datorit condeiului satiric al lui Ilarion, episcopul de Argeş, care doria să lovească în rivalul său, Mitropolitul, ele nu sunt datorite unui condeiu străin — ca şi pe de altă parte, comparaţia lor atentă cu actele revoluţiei sârbeşti a lui Caragheorghe, de care s'a inspirat Tudor în ridicarea de steaguri ca şi în toată desvoltarea acţiunii lui, e de natură a ridica orice îndoială.

Când Sârbii s'au răsculat, în 1804, contra Turcilor, ei n'au pornit dela o ideie, ci dela o intolerabilă suferinţă, nu cu un şef, ci cu un număr de pribegi ameninţaţi să fie jertfiţi de Turci. E adevărat că aceşti Turci, dahiii, ieniceri din cetăţi, erau, în acelaşi timp, şefii politici şi comandanţii militari ai ţerii robite lor şi proprietari, împreună cu spahii, ai pământului naţional. Elementul social se confunda astfel, în nemulţumirea ajunsă la paroxism, cu elementul naţional şi chiar—ceia ce nu putea fi cazul la noi—cu elementul religios.

Inainte de alegerea lui Caragheorghe ca „velichi vojd» nu se întâmpină nicio proclamaţie, şi n'avem vre una nici după această unificare şi ierarhizare relativă a revoltei contra abuzurilor. Sârbii se oferiau—publicaţia recentă a d-lui Gopcevîc (*Russland und Serbien, 1801—1815,* München 1916) a dovedit-o — şi Austriecilor, şi Ruşilor, şi Francezilor. Totuşi până la proclamarea, în anumite condiţii, a unui Suveran nou, de lege creştină, ei înţelegeau a se conduce, deşi *numai în acţiunea lor militară*, de către „Adunarea Poporului", al cării simplu delegat era comandantul suprem.

La Tudor, vechiu ofiţer rus, care luptase în Serbia şi cunoştea perfect lucrurile de acolo, la dânsul, boierimea din Oltenia, unde cnejii sârbi, Haiduc-Velico din Craina şi alţii, aveau legături de familie şi de afaceri—corespondenţa chiar a begilor turci din Cladova făcându-se în româneşte—, exemplul sârbesc a fost hotărîtor. Fără dânsul e sigur că el n'ar fi apucat în mână steagul revoluţionar. Dar Slugerul gorjan fusese adesea, pentru rosturi de negoţ, în Ardeal, el petrecuse multe luni de zile la Viena pentru un proces al familiei Glogoveanu, în casa căreia crescuse, el cetia ziarele greceşti şi germane chiar, din Capitala Austriei, el avea legături vechi cu promotorii Eteriei şi discutase cu atâţia boieri şi clerici luminaţi chestiile la ordinea zilei. Aceşti boieri şi clerici scriseseră, cu Mitropolitul în frunte, la 1807, „scrisori către Napolionul Franţului ca să-i iea supt obrăduirea lor, fiind pravoslavnici ca şi el" [1]). La plecarea lui Caragea chiar, în 1817, Vornicul Filipescu, care fusese ales de „sfatul luminatelor feţe boiereşti, mari şi mici, ca şi toţi *staroştii isnaturilor şi târgoveţilor*", „ca *staroste* şi vechil al lor în nevoi", se lupta, într'o adunare secretă, contra ideii unei răscoale contra Turcilor. „Gânditu-m'am şi socotit", spune el, „că e bine, în numele tuturor din viţă românească, fie boier ori târgovăţ, să spun că nu mă unesc cu vorba de a ridica norodul în contra Sultanului". La capătul discuţiei, „boierii greci se băteau cu pumnul în piept şi tremurau" [2]). Şi, când cutare popă de sat, fost însă ostaş contra Turcilor lui Pasvantoglu, e adus la Mitropolie ca vinovat de agitaţii contra Grecilor cari porniseră răscoala, el spune, împotriva îndemnurilor tainice ale Patriarhului însuşi : „Preasfinte stăpâne ! Preasfinţitul Patriarh este Grec, iară noi suntem Români şi trebuie să lucrăm pentru noi : că *ţara noastră nu e roaba Grecilor şi Bulgarilor şi Ruşilor şi Nemţilor*", şi în jurul lui el aude, un murmur discret : „bravo, bravo, popo Ilie" [3]).

Deci, când la hotărîrea cea mare, *Tudor reprezintă un pas mai departe în concepţia politică a libertăţilor naţionale şi populare în părţile acestea răsăritene.* El se sprijină pe „pravile", care nu sunt legile, ci dreptul natural, aşa cum l-a definit Rousseau, pentru a spune că e nevoie să se ridice „fraţii locuitori ai acestei ţări" contra „balaurilor" sugători de sânge, cari sunt, „precum îi cunoaşteţi prea bine, Grecii şi boierii noştri, atât partea bisericească"—aci suflă nemulţămitul Ilarion—, „cât şi politicească" : doar dacă dintre ei e nevoie a se „alege pe cei buni boieri ai noştri". El invoacă dreptul bisericesc însuşi căci, Dumnezeu fiind bun, nu poate fi decât alături de cei cari luptă, în numele lui, ca să distrugă răul.

Ca mijloc de luptă, „adunările pentru binele obştii şi pentru folosul ţării",—*Adunările Naţionale ale ţăranilor.* Ele vor administra şi numi,

*) Din conferinţa rostită la centenarul lui Tudor Vladimirescu, al cărei manuscris original, al d-lui profesor N. Iorga, ne-a fost încredinţat de d-l Dr. N. Hasnaş.

1) Revista istorică, III, p. 2.
2) Ibid, p. 3—4.
3) Ibid, p. 5.

fără să rupă legătura cu Sultanul, „locţiitorul lui Dumnezeu“ pe pământ, dar, în ce priveşte proprietatea, fără „a se întinde măcar până la un bob“. Arzul către Poartă e îndreptat în numele a .tot poporul Ţării-Româneşti“, care se ridică împotriva „tiranilor“, Greci şi Români, pe cari nu-i poate suferi mai departe, fiind „tâlhari şi despoitori“, şi cere restabilirea „vechilor drepturi ale ţării“. In proclamaţia dela Cotroceni e vorba iarăşi de boierii cari «şi-au părăsit cu totul cinstita şi sfânta lor datorie de a păzi dreptul neamului şi al ţării lor“. unindu-se cu străinii veniţi la procopseală ; e vorba de a «scoate neamul şi ţara la lumina adevăratelor ei drepturi“, pe care, din nedestoinicia şi răutatea clasei conducătoare, e adus a le reprezenta şi apăra .poporul a celor cinci judeţe de peste Olt“, ridicat „la o strigare a ţării“. La Bucureşti, concentrându-se trupele ţărăneşti, „are să se facă adunarea poporului din toate judeţele ţării“ şi ea va aştepta cercetarea făcută în numele Porţii, pentru „întoarcerea drepturilor noastre“. „Isnafurile“, breslele—cu care tratase odinioară Filipescu—sânt chemate a-şi trimite delegaţii pentru complectarea adunării.

„Mulţi boieri patrioţi“, având „aceleaşi simţiri pentru fericirea ţării“, ce adaugă dela sine acestei Adunări, cum o va spune Tudor peste câteva zile. El însuşi e numai „supus către tot norodul Ţării-Româneşti“, după „datoria sângelui şi a naşterii sale“ şi nu voieşte. declară el în altă proclamaţie, decât „împreunarea glasului nostru într'una“, gata fiind a-şi vărsa sângele pentru izbândirea „drepturilor“ tradiţionale. Işi zice, în momentul când era mai puternic, numai : „Teodor“ sau şi „Slugerul“. Cât despre ostaşii lui, ei „sânt hotărîţi numai pentru dobândirea drepturilor ţării lor, iar nu pentru în parte-li folos, nepuind nici în gându-mi vre-un folos, al vericăruia din're noi decât numai pentru binele ţării noastre, ce este de obşte pentru noi toţi şi pentru copiii noştri“.

Alt act public n'a mai plecat dela dânsul : în aceste patru proclamaţii se cuprinde toată cugetarea lui politică.

IV.

El era astfel şi în cea mai veche şi cea mai bună tradiţie a ţării şi a neamului său. Din străvechile timpuri când din toată ordinea politică română rămăsese numai atâta lucru: ideia necesităţii Imperiului şi a Impăratului şi cârmuirea poporului prin sine însuşi în umbra autorităţii şi ocrotirii lui, aceasta e concepţia politică a neamului nostru. O găsim în tulburările vlahe din Balcani, creatoare de Imperii pastorale pe la 1200, în vechile adunări de alegere ale Domnilor cari pe urmă au tras toată puterea la dânşii : o găsim în strângerea poporului, ca în Moldova lui Alexandru Iliaş, peutru a lua sama Domnului celui rău şi a pedepsi pe boierii ce-l îndeamnă în acea direcţie ; o găsim în adunarea pentru izgonirea Grecilor din Muntenia lui Leon-Vodă, şi tot aşa în pornirile mulţimilor de dincolo şi de dincoace de Milcov în veacul al XVIII-lea, când „norodul, ne mai putând suferi, se strângea la Mitopolie şi trâgând clopotele, se scula cu împotrivire, strigând“. Aşa făceau şi Ardelenii când, din mijlocul tumultului popular, impuneau cererile lor în numele „tuturor Românilor, mari şi mici“, sau când, la 1848, într'o Adunare ţerănească proclamau existenţa lor ca naţie deosebită cu aceleaşi drepturi ca ale privilegiaţilor.

Acest caracter al revoluţiei lui Tudor l-au înţeles mulţimile în numele cărora vorbia el. „Popa Ilie“, cel cu declaraţiile inimoase înaintea Mitropolitului, scrie cu prilejul morţii aceluia care „domnise“ fără cucă şi fără topuz, cu singură sabia libertăţii româneşti şi populare la coapsă: „Cu durere în inimă am auzit şi am plâns când l-au vândut pe Tudor doi căpitani ai săi, de l-au tăiat noaptea. Şi am mers cu părintele Ilarion la mănăstire, de am făcut slujbă pentru odihna sufletului. Şi plângea lumea, şi părintele Ilarion se bătea cu pumnii în piept şi da crucea la norod de se 'nchina. Şi multă jale pe noi toţi“.

Necesitatea acestei baze de libertate ţărănească, economică, socială şi politică, pentru desvoltarea Statului român şi întărirea naţiei încunjurate de duşmani n'au înţeles-o, în o sută de ani, trei, patru generaţii. Dacă am înţelege-o noi măcar astăzi, pe deplin ! Ar fi singura comemorare de care s'ar bucura sufletul aceluia care în Iunie 1821 a perit de mâna tâlharilor pentru răscumpărarea unor păcate pe care nu le făcuse clasa lui şi pentru izbândirea unor drepturi care erau şi sânt ale Românilor de toate treptele.

Revoluţia lui Tudor Vladimirescu *)

de D. Onciul

Revoluţia din 1821 a fost rezultatul aspiraţiunilor naţionale şi progresiste ale clasei culte, unite cu mişcarea ţărănească.

Revoluţia începu ca mişcare ţărănească în ambele ţări deodată. In Moldova, câţiva boieri naţionali răsculară, în unele judeţe,

*) Din Istorta României, de D. Onciul, pag. 96-97, ed. Socec 1913.

ţăranii asupra Grecilor ; Mihail Suţu, retrăgându-se în Rusia, o căimăcămie (locotenenţă domnească), sub prezidenţa mitropolitului *Veniam Costachi*, lua guvernul.

In Ţara Românească, capul mişcărei era Olleanul *Tudor Vladimirescu*, moşnean din Gorj şi fost „comandir“ de panduri (jandarmi olteni) ; cu el s'au unit şi mai „mulţi boieri patrioţi întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemănate», cum el însuşi zice în proclamaţiunile sale. Răsculând ţăranii în Oltenia, Tudor se făcu stăpân pe această parte de ţară ; în fruntea unei oştiri de peste 5000 de oameni, el intră apoi in Bucureşti şi luă cârmuirea (martie). In proclamaţiunile sale el arăta ca scop al mişcărei „Scăparea robiei“ şi încetarea jafurilor şi nedreptăţilor ce norodul a cercat până acum din pricina oblăduitorilor domni“. Ipsilante, căutând să-l atragă în parte mişcărei eterişte primi drept răspuns : „In Grecia este locul Grecilor, iar în Ţara Românească al Românilor“. Incepând ca răscoală ţărănească mişcarea lui Tudor, susţinută de boieri naţionali, deveni o revoluţie politică şi naţională, al cărei scop, pe lângă îndepărtarea Grecilor dela domnia ţărilor române, şi răsturnarea regimului fanariot.

Prins şi ucis de Greci (27 Maiu) Tudor a devenit eroul martir al mişcărei naţionale din 1821.

NEAMUL LUI TUDOR, NAŞTEREA, TINEREŢEA LUI.

— Extras din V. A. Urechia —

Tudor a fost fiul săteanului Constantin Ursu şi al femeii lui Ioana, din Vladimir, plaiul Gilortului în Jiul de sus. Că o fi păscut vite la câmp cândva, nu este de ce să nu credem. Nepot de cleric (tata mare al lui a fost Ieremonahul Mitrofan), Tudor trebui să înveţe ceva carte. Din altarul bisericii a ieşit roiul de luptători pentru cultura noastră naţională. Când s'ar face cercetare, s'ar găsi între suitorii mai tuturor familiilor actuale din clasa mai cultă, la fiecare măcar câte un preot.

Unii pun data naşterii sale la 1770. Nici un document nou n'a venit să verifice această dată. Dacă Tudor era născut la 1770, urma ca la 1821 să fi fost de 51 de ani. Faptele lui, repedele lui mersuri dela un loc la altul, se potriveşte mai bine cu o vârstă mai tânără. Inclinăm deci pentru data de 1780. La 41 de ani omul e altfel viguros decum este la 51.

La popa Ciuhoiu a învăţat Tudor, cum scriu biografii lui, dar pe timpul mersului la şcoală nu lipseau şi alte şcoale decât acele din tinzile bisericilor; judeţele oltene mai ales numărau destui săteni ştiutori de bucoavnă. Apoi vecinătatea cu şcoale grăniţereşti române din Banat făcuseră în Oltenia o atmosferă mai luminoasă decât în restul ţării. Aci, la Dascălul Lupu din Craiova a O b e d e n i l o r a m a i învăţat Tudor peste subţirea carte ce apucase dela popa Ciuhoiu, căci prea este ştiut că se pricepea la ale minţii, stând de vorbă cu Vlădica Ilarion Argeşiu ; de aci putu fi şi hotarnic de moşii şi să fi călătorit prin Turcia şi prin Austria până la Viena, căci să nu uităm că şi limbi ştia mai multe.

Invăţătura cea mai adâncă ce o căpătă Tudor fu cunoştinţa de aproape a suferinţelor ţării, a situaţiunii groaznice a ţăranului şi a jefuitorilor patriei.

Pandur prin naştere, căci din judeţele oltene erau închegate cetele acestor oşteni viteji, Tudor luase parte cu panduri de-ai săi în războiul rus dintre 1806—1812. La 1808 el semnează „căpitan de panduri“.

Constantin Ipsilante dete viteazului Oltean rangul de „sluger“. In timpul domniei acestuia Tudor devenise „vătaf de plaiu“ la Cloşani, în 1806 la extremitatea vestică a judeţului.

Luând parte strălucită cu pandurii săi la bătaia contra Turcilor dela Fetislau, generalismul rusesc îl făcu parucic şi i se acordă decoraţiunea „Sf. Vladimir“, ceea ce făcu pe unii să creadă că dela acest semn onorific i-ar fi venit numele de Vladimirescu şi nu dela numele satului unde se născuse.

La încheierea păcii în 1812 Tudor, se vede ameninţat de Turci, care îl urau mult, pentru că le căşunase multă pierdere în timpul războiului Simţind că, cu toată amnestia obligatorie după tratat, Turcia îl va pierde, Tudor se refugiase în Ardeal şi merse până la Viena, unde îşi regulă o asigurată întoarcere în ţară, ordonată noului Domn Caragea.

UCIDEREA LUI TUDOR*)

de C. D. ARICESCU.

Soarele apunea după dealurile ce adăpostesc capitala Argeşului, când căpitan Iordache pornea pe Tudor la Piteşti, pe un cal ai cărui dârlogi îi ţinea Ghencea, Tudor ţinând căpăstrul, iar vre o douăzeci Arnăuţi însoţeau pe prizonier.

Puţin după pornirea lui Tudor din Goleşti, Macedonski porni pe Cioranu la Piteşti, către căpitan Iordache ca să prepare cele trebuincioase pentru oştire; şi cum înoptă, porni şi el la Piteşti, însoţit de câţiva panduri şi Bulgari.

Inoptase când Cioranu sosi la Piteşti; el află pe Tudor şezând pe pat şi imputând lui Ghencea şi lui căpitan Iordache fapta lor. Ghencea îl păzea cu puşca încărcată; Iordache se plimba pe gânduri prin odaie. Cioranu se opri la uşă şi ascultă. Tudor zicea călăilor săi:

„Oameni fără căpătâi şi streini de această ţară, prin viclenie aţi amăgit oştirea mea de m'a dat în mâinele voastre. Ce vreţi să faceţi cu mine? Să mă omorîţi? Eu nu mă tem de moarte; în multe rânduri am înfruntat moartea în războiu. Inainte de-a ridica steagul pentru dobândirea drepturilor ţării, m'am îmbrăcat cu cămaşa morţii. V'aţi gândit voi bine la ce capăt o să iasă fapta voastră? Turcii sunt în ţară şi voi singuri nu sunteţi în stare să vă bateţi cu ei, cu ispravă; veţi vedea“.

Temându-se de a nu fi surprins ascultând la uşă, Cioran intră în cameră, salută pe Tudor cu respect şi-şi împlini misiunea către căpitan Iordache.

Acesta ordonă pe dată ispravnicului de Argeş (Costache Ştefănescu) să prepare cele trebuincioase pentru oştire.

A doua zi, după prânz Tudor fu pornit la Târgovişte; iar după pornirea lui, intră în Piteşti şi oştirea lui Tudor.

Tudor fu pus într'un cărucior mic de poştă, fiind pus lângă el un Manu, aghiotant al lui Ipsilanti; alte trei cărucioare de poştă îl urmau, în fiecare fiind câte doi Arnăuţi armaţi cum şi o escortă de câţiva Mavrofori călări, trimişi într'adins dela Câmpu-Lung, pentru a însoţi pe prizonier. El fu dus la Târgovişte pe la Câmpu-Lung.

Câţiva panduri ce erau faţă la pornirea lui Tudor, îl întrebară:

— Dar pe noi cui ne laşi, boierule?

— Corbilor şi câinilor, care or să vă mănânce, le răspunse Tudor, căci nu m'aţi ascultat ce v'am poruncit.

*) Din Istoria revoluţiei lui 1821, cap. XXIX, pag. 251

1821

Din rana sufletului împilat
A Gorjului trăirii româneşti,
Svonit-au veşti
Cu murmurul de Jiu înlăcrimat
S'alunge sila şi marasmul,
Să 'nchee basmul
Bejaniilor de codri haiduceşti.

Şi taina a călătorit pe drum de vis
Spre inima Vladimirescului oştean,
Să fie ţării lui alean
Prin moartea lui... Cu gând deschis
Primi **ţăranu**-*a cerului chemare,*
Rostogolind din pieptu-i ars de soare,
Un strigăt aspru de Gorjan.

Cutremuratu-s'a norodul cel de-un sânge
La glasul Teodorului lor viteaz,
Ca din pământ, pandurii lui, talaz,
Vuiră 'n jur, uitând robia lor a plânge.
Necruţători, voinicii îi smintiră
Pe toţi ciocoii şi străinii ce ne chinuiră
Şi au spălat de trudă-al nost' obraz.

. . . . . .

Azi, s'odihnesc prin funduri de pământ
Eroii liberării româneşti
Şi harul morţii lor regeşti
E România Mare — al lor mormânt!...

STELIAN STERESCU.

TUDOR VLADIMIRESCU

de EMIL VARTOSU

Ştia de rost datoriile ostaşului, şi viaţa nu şi-o precupeţise niciodată în luptă.

Trăise ca împărţitor de dreptate şi cîrmuitor de norod pe plaiurile Mehedinţilor.

Pandurii lui din luptele cu Turcii şi din poterele comandate de altădată, erau acum locuitorii paşnici ai celor cinci judeţe de peste Olt.

Era om dela munte, deprins să învingă piedicele şi să depăşească orizonturile succesive, nu coborîndu-se, ci înălţându-se.

Nu era fatalist, dar credea ca stînca în imanenţa unei justiţii divine ; cunoscând poruncile Evangheliei, vedea nepotrivirea lor cu poruncile oamenilor de atunci.

Pedepsea crunt, ca un judecător fără pată.

Neînfricat în faţa morţii şi a oamenilor, era smerit numai în faţa lui Dumnezeu.

Călătorit peste hotare şi în ţară, cunoscuse tot felul de lume şi de neamuri ; sufetul îi era deschis la înţelegerea spiritului apusean, a civilizaţiei şi a omeniei.

Avea conştiinţa că neamul românesc este acelaş, dela Dunăre la Tisa şi la Nistru, şi că dreptul lui la viaţă este la fel cu al celorlalte neamuri.

Revoltat împotriva celor mari, că nu au milă de cei mici, era revoltat împotriva tuturor, că nu vedeau şi nu luptau pentru un rost mai bun al ţării lor.

Că nu vedeau nedreptatea ce rodea temeliile pământului românesc, şi streinismul ce-l cotropea, cu fiecare altă dimineaţă mai mult.

Strigătul se înăbuşea în gâtlej: „Trăi-voi, oare, să scap ţara de leprele străine ?...“

Singuratec, aspru şi posomorît, absolut şi leal, adânc credincios şi drept ; liberat de prejudecata socială ; temut, respectat, cunoscut de aproape o ţară întreagă gînditor şi om de acţiune, înţelegând ca fulgerul şi izbucnind ca furtuna ; om al ierarhiei drepte, al muncii cinstite şi al existenţi fără desonorare ; sufletul şi hotărîrea lui erau călite, când a venit anul cel mare, 1821.

* * *

. . . . . .

„Om de statură mai naltă decât de mijloc, talia bine proporţionată, faţă blondă, mustaţa galbenă, părul castaniu, obrazul mai mult rotund decât oval, nici prea durduliu, nici slab, cu o mică bărbie ; om nu urît. Sta drept, ţanţoş ; vorba scurtă, răstită, şi... destul de elocventă, ... aier de comandant... Să fi avut 40 de ani“..

. . . . . .

Trebue să însemnăm şi aceasta. Spiritul revoluţionar al lui Tudor Vladimirescu are un caracter cu totul aparte, faţă de spiritul în sine al oricărei revoluţii : el vrea ca revolta sa să fie şi să rămână legalistă ; bine-înţeles atât cât o revoluţie—negare a formelor existente—poate fi legalistă. Şi totuşi, paradoxul se înfăptuieşte. De aceea se împacă, la intrarea în Bucureşti, cu boierii ;

Din «Tudor Vladimirescu» pagini de revoltă pag. 14 şi 15 de E. Vârtosu

de aceea cere şi crede în mod sincer, la începutul revoluţiei, că toate autorităţile trebuie să treacă de partea lui, fără a mai fi silit să întrebuinţeze forţa armată ; căci el vrea binele tuturor, mari şi mici ; de aceea, semnează un jurământ către boierii cârmuitori, că le recunoaşte caracterul lor de singură cârmuire legală a ţării şi pune oştirea la dispoziţia lor, pentru „dobândirea dreptăţilor“ ; de aceea sechestrează mai târziu pe aceiaşi boieri şi-i pune să semneze, ca reprezentanţi legali ai ţării, jălbi către Inalta Poartă, şi să aprobe acte emanate dela capul revoluţiei.

E o notă specifică, proprie revoluţiei lui Tudor Vladimirescu.

TISMANA

1821

de D. NANU

Tismanna, între brazi, — o albă straje
In noaptea învierii se deşteaptă
Prin crengi, dumnezeească trece-o vraje,
O taină vârful munţilor aşteaptă.

De prin chilii, călugării în şoapte,
Apar cu facle—aprinse ; bate vântul....
Pe lângă zid, le fâlfâe vestmântul
De par cocori alunecând în noapte...

Bătrânul stareţ, prididit de muncă,
Incet, spre—arhondaric, tiptil se 'ndreaptă.
De larmă, slujitorii se deşteaptă
Buimaci din somn, în minte c'o poruncă:

— S'aducă sfeşnice în sala nouă,
Că vine Domnul Tudor cu boerii !
Deodată, în intinderea tăcerii
Mărunte lovituri din toacă plouă...

Bătăi zoresc în poarta mânăstirii :
Paisie chelarul se repede,
Deschide, şi-abia ochilor se 'ncrede :
E Cârc—Serdarul, biciul stăpânirii !

Călări,—la brâu pistoale şi cuţite -
Vin Arnăuţii suri în fustanele,
Armaţi sunt până 'n dinţi, cu arme grele,
Şi 'nfăşuraţi în mantii ciuruite.

Mânia în Serdar a prins să fiarbă ;
Aici e Tudor ? — „Nu“. — Să luaţi aminte !
De nu mi-l daţi, amar de cele sfinte....
Pe stareţ şi pe voi, vă smulg de barbă !

Paisie surâde 'n colţul gurii ;
—„Poftiţi de-l căutaţi, că nu-i pricină“.
Ci 'n fund, pe scări, un glas : „primiţi lumină !“
Monahii sorb cuvintele Scripturii...

In linişte, cu capete plecate,
In faţa tainei toţi îngenunchează....
Dar de departe caii 'n văi nechează....
Pe Arnăuţi fierul îi străbate.

Şi caii lor răspund voioşi. Pe aproape,
S'aude 'n murmur tropot de copite...
Pandurii ! Arnăuţii cruci pripite
Işi fac, — şi pier ca broaştele în ape.

Chilii de întuneric le ştiu rostul !
Rămas serdarul singur, ameţeşte.
Paisie spre poartă mi-l târăşte :
— Acum să văd, de mi-ai postit tot postul !

Şi 'n vreme ce răsună în păduri,
Cântarea Celui viu, — printre morminte,
Investmântaţi în negrele vestminte,
Apar din umbră, cete de panduri.

In frunte, Domnul Tudor se opreşte ;
Priveşte mânăstirea în lumină ;
Cu toţii se descopăr şi se 'nchină :
„Iisuse, de păcat ne isbăveşte !“

Serdarul la pământ gemu : „iertare !“
Sărmană oaie când e lupu 'n stână !
Ci Tudor surâzând, îi 'ntinde-o mână :
— Hristos a înviat din morţi, Serdare !“

LUI TUDOR VLADIMIRESCU

de St. O Iosif

Erou al unor vremi de slavă,
Ce mici suntem, ce mare eşti!
Cu a tale fapte vitejeşti,
Din suflete ne risipeşti,
A scepticismului otravă.

A tresăltat mâhnita ţară
De dorul drepturilor sfinte,
Ai zis pandurilor: «Nainte!»
Şi Oltul şi-a adus aminte
De bărbăţia seculară.

Ca trăznet ai căzut, viteze,
Şi-au tremurat Fanarioţii,
Erau sublimi, atunci, iloţii,
Zburând voioşi, zburând cu toţii
La moarte, dârji, să te urmeze.

Despică vulturul, văzduhul
Şi tot mai sus ar vrea să sboare.
De acolo, sus, de lângă soare
Un glonte ajunge să-l doboare.....
Se zbate 'n ţărnă jos şi moare.

Şi tu te-ai înălţat martire.
O Tudor! tot atât de sus
Şi tot ca el ai fost răpus....
Dar durerosul tău apus
A fost semnal de mântuire.

OLTENII LUI TUDOR

de Gh. Coşbuc

Vine un chiot dinspre munte
Vine freamăt din păduri
Tudor Domnul vine 'n frunte,
Cu mulţimea de panduri!
Iar din Jiu, din apa sfântă,
Ese cântec vitejesc,
Şi cu glas de surle cântă
Tot poporul românesc.

Las' să-i sune surle 'n ţară
Să-şi adune Olteni destui,
Ţara s'o vedem noi iară
Veselă pe urma lui,
Mândră patrie română
Nu sub braţ de oameni slabi,
Ci voinică şi stăpână,
Cum a fost sub Basarabi.

Sboară corbi pe sus, băete,
Cârduri negre se 'nvârtesc,
Şi se sbat de atâta sete
Şi de foame se izbesc:
N'au s'aştepte—Oltenii rugă
Se le dea de hrană 'n văi.
Oh, ciocoi, te-ajung în fugă
Toţi răzbunătorii tăi!

Cine vrea părtaş să fie
Dreptului pe acest pământ
După Tudorin să vie!
Că i trimis de Domnul Sfânt
Să ne scape—acum odată
De ciocoi, căci Dumnezeu
Insuşi s'a pornit să-i bată,
Cum ne bat şi ei mereu.

Ridicaţi, Români, Dreptăţii
Steag cu sfântul George—acum!
Sfintei Legi şi Libertăţii
Faceţi-i odată drum!
Cine nu-i cu voi, să ştie
Că izbit va fi de voi,
De cei strajnici în mânie
Şi din leagăn de eroi.

Domnul Tudor să trăiască!
Sus cu toţii, pui de lei,
Pentru ţara românească,
Pentru drepturile ei!
A 'mbrăcat cămaşa morţii
Domnul Tudor, ca Hristos,
Dar schimba-va pasul sorţii,
Va trânti tiranii jos!

TUDOR DOMNUL CHEMAND ŢARA

de **I. Neniţescu**

La mine, fraţi de oaste, voi încercaţi panduri!
Sus lancea şi baltagul... sus grelele securi...
Sfârşită e răbdarea... destul atât amar!
Haideţi ca să răpunem năpârca din Fanar,
Ce-a otrăvit viaţa românului popor
Şi a muiat credinţa-i în mândru-i viitor.
Venit-au peste ţară lungi hoarde de păgâni,
Dar n'au stins vrednicia în harnicii Români;
Oştiri venit-au multe de Unguri şi de Leşi,
Dar risipite fost-au de aprigii plăeşi;
Ca un potop de flacări vărsatu-s'au Tătarii
Pe lanurile noastre, dar şi-au spetit fugarii
Gonind ca şi năpastea spre vatră şi spre casă,
De suliţă să scape, de românească coasă.
Cu miile venit-au, dar sute n'au ajuns
In ţara lor, căci lancea din fugă i-a străpuns,
Tăiatu-i-a toporul, şi spada i-a lovit,
Izbitu-i-a baltagul, şi coasa i-a cosit.
Străbuni ca uriaşii la toţi ţinut-au pept.
Păzit de dânşii neamul rămas-a vecinic drept,
Intreaga lui viaţă a stat Mihai călare,
Iar Ştefan zi şi noapte, lovit-a la hotare.
Bătrânul Mircea-Vodă, viteaz şi înţelept
Pe Turc şi Ungur frânt-a în luptă piept la piept.
Ei, ne-au rodit moşia cu sângele barbar
Şi ne-au păstrat în cinste al ţărilor hotar.
Şi-a înflorit Românul deprins cu vijelia,
Deprins să războească bărbat cu vitejia.
Da... îi priea războiul... Dar mişelia greacă
Făcu să ruginească luptaşa-i pala 'n teacă,
Ce n'au putut cu arma nici Ungur, Turc, Tătar...
Minciuna, înşelarea venite din Fanar
Putut-au! Ele pus-au pe sabia tăioasă
Pe zale, paloş, lance, rugina ruşinoasă;
Ele-au plecat cerbicea Românului viteaz
Şi pusu-i-au roşaţa ruşinei pe obraz!
La mine dar, Românii, ce 'n inimile lor
Nestins păstrat-au dorul de ţară şi popor.
La mine., fraţi de oaste, voi încercaţi panduri!
Sus lancea şi baltagul, sus grelele securi...
Sfârşitu-s'a răbdarea, Români! destul amar.
La mine... să răpunem năpârca din Fanar!

MEHEDINŢEANUL *)

Frunză verde magheran,
Voinicel mehedinţean,
Sunt născut pe frunzi de fag
Ca să fiu la lume drag.
Şi-s scăldat de mic în Olt,
Să mă fac viteaz de tot,
Să am zile cu noroc.
După ce am mai crescut
Din ochi maica m'a pierdut,
C'am fugit dela părinţi
Tot în Munţi, la Mehedinţi,
Apoi m'am lăsat în vale
Cu trei rânduri de pistoale
Ş'am ajuns un voinicel
Cu inima de oţel.
Aoleo! ce foc de dor!
Veni-va badea Tudor
Să mai strângă din păduri
Cete mândre de panduri
Ca s'alunge dela noi
Şi pe Greci şi pe ciocoi.
Frunză verde păducel,
Cine-a merge după el?
Un şoiman Mehedinţel
Care ştie să chitească,
Rândunica s'o lovească
Şi mai ştie de călare
Să se lupte 'n fuga mare
Şi mai ştie să înoate
Vâslind Dunărea din coate.
Auleo! mă arde focul
Ca să-mi cerc şi eu norocul,
Aoleo! de rău, de bine
Ţipă sufletul în mine.

*) Din col. Poezii populare ale Românilor de V. Alecsandri, pag. 156 ed. V. Stroescu.

VISUL LUI TUDOR VLADIMIRESCU *)

Tudor, Tudor, Tudorel,
Dragul mamii voinicel!
De când mama ţi-ai lăsat
Şi Oteni ţi-ai adunat
Pe ciocoi să-i prinzi în ghiară
Şi s'alungi Grecii din ţară
Mult, la faţă te-ai schimbat
Şi mi te-ai întunecat!
Spune, maică, ce te doare
Că m'oi face vrăjitoare
De alean să te descânt
Să calci vesel pe pământ.
— Alei maică! alei dragă!
Curând visul mi-l desleagă
Că ştii, maică! am visat
Buzduganu-mi sfărâmat!
Sabia-i cea bună, nouă
Am visat-o ruptă 'n două.
Puşca mea cea ghintuită
Am visat-o ruginită!
Maică! pistoalele mele
Le-am visat făr' de oţele,
Apoi încă am mai văzut
Şarpe galben prefăcut
Ce purta coarne de ţap
Şi creastă roşie 'n cap.
El avea ochiu vânzător,
Avea graiu linguşitor
Şi mă tot ruga mereu
Să mă duc la cuibul său.
— Ba, ferească Dumnezeu,
Să nu te duci, fătul meu,
C'acel şarpe veninos
E vreun duşman ticălos,
Vreun hoţ volintiraş.
— Maică, măiculiţa mea
Cum să scap de cursă rea?
Căci un glas prevestitor
Imi tot spune c'am să mor,
— D'ai să mori drăguţul meu,
Facă ce-o vrea, Dumnezeu!
Dar să ştii tu dela mine
C'un Român voinic ca tine
Până' ce cade, pân' ce moare
Calcă şerpii în picioare,
Căci de un şarpe 'nveninat
I se iartă un păcat.

*) Din col. Poezii populare ale Românilor de V. Alecsandri pag. 119, ed. V. Stroescu.

DOMNUL TUDOR

— Cântec naţional —

de I. Niculescu

Cine trece Oltul mare,
Ce viteaz răsbunător
Umple astăzi de teroare
Sbirii bietului popor?
Este Tudor, e oşteanul
Ce 'nspăimântă pe păgân;
E voinicul, e Olteanul,
Este Tudor Domn Român;
Să-l urmăm, Români cu toţi
Să scăpăm ţara de hoţi!

Cine trece strâns în fiare
Ocolit de vânzători?
Cine piere 'n închisoare
La ai ţării apăsători?
Este Tudor, e oşteanul
Ce înspăimântă pe păgâni
E voinicul, e Olteanul.
Este Tudor, Domn Român.
Sări Române, sări nu sta
Sări, pe Tudor a scăpa.

Cine zace în uitare,
In iubitul său pământ,
Fără cruce, fără floare,
Fără lacrimi pe mormânt?
Este Tudor, e oşteanul
Ce 'nspăimântă pe păgân!
E voinicul, e Olteanul
Este Tudor, Domn Român.
Plângi popor nenorocit;
Plângi, că Tudor a pierit!

DOMNUL TUDOR*)

de **C. Ardeleanu.**

. . . . . .

Cu ochii în cearcăne vinete, pătrunzători sub arcuirea sprâncenelor stufoase, unite între ele, musteaţa roşcovană, scurtă şi groasă, lipită de buza de sus, bărbia grasă şi rotundă, fruntea largă, brăzdată de două tăieturi subţiri, părul dat pe spate şi cu trupul îndesat al omului de mijloc, Tudor părea a fi născut anume să stăpânească şi nu să fie stăpânit.

Vorbea puţin, iar când vorbea, cuvintele lui erau zăvoare trase peste care nu se putea trece.

Faţa lui era mereu aceiaşi — neschimbată — şi la rău şi la bine. Rareori lumina unei bucurii gândite i-a înseninat-o pentru-o clipă şi puţine au fost clipele acestea în viaţa sa şi mai puţini oameni cari să le fi văzut.

. . . . . .

Intreaga ţară de jos ştia de numele lui Tudor, deşi nu toţi îi cunoşteau faţa.

Era apărătorul celor mulţi şi nevoiaşi, al pricinilor fără sfârşit ce apăsau asupra lor cu fiecare răsărit de soare, la fiecare arătare a boierilor şi ciocoilor înstrăinaţi ce despuiau norodul nu numai de pământurile ce le aveau din strămoşi, dar şi de toate bunurile omeneşti pentru a căror dobândire îşi muiaseră oasele în munci.

Pentru aceştia, pentru fraţii lui cei mulţi şi slabi, îşi aflase Tudor rost vieţii.

Pentru ei umbla şi bătea la toate uşile să i se deschidă.

Toţi îl ştiau aspru şi hotărît.

Insăşi Domnitorul la vremea aceea, îl linguşea chemându-l în faţa scaunului să-l vestească mai din vreme de a se fi înţeles cu boierii divăniţi asupra măsurilor ce le punea la cale, pentru strângerea dărilor sau a nouilor angarale ce le trântea pe capul poporului.

Şi credea Domnitorul că, aşa făcând, jecmăneala o să pară mai uşoară şi de neluat în seamă, decât dacă ar fi făcut-o fără ştirea lui.

Dar ce putea spune Tudor ?... Ştia el că tot voia celui cu barbă se va face şi nu a lui. De aceea ar fi vrut mai de bine să nici nu-l întrebe.

Nici inima însă nu-l lăsa să tacă şi să închidă ochii, şi de multe ori lăudând înţelepciunea Domnitorului, uşura din poruncile ce urmau a fi date, lăsând pentru altădată să facă dreptatea hotărîtoare, când nu va mai umbla cu jumătăţi de măsură să împiedece răul.

— Toate prieteniile sunt bune, îşi zicea Tudor, dar mai bune sunt acelea de care te poţi folosi, nu cerşind milă, ci dobândind dreptate.

Pentru aceasta nu era nevoie numai de cei apropiaţi scaunului domnesc, dar şi de acei a căror fapte îi erau cunoscute ca şi ale lui.

In gândul acesta, legă tovărăşie de frate cu căpitanul Iordache Olimpiotul şi Farmache.

*) Din romanul „Domnul Tudor“ de C. Ardeleanu.

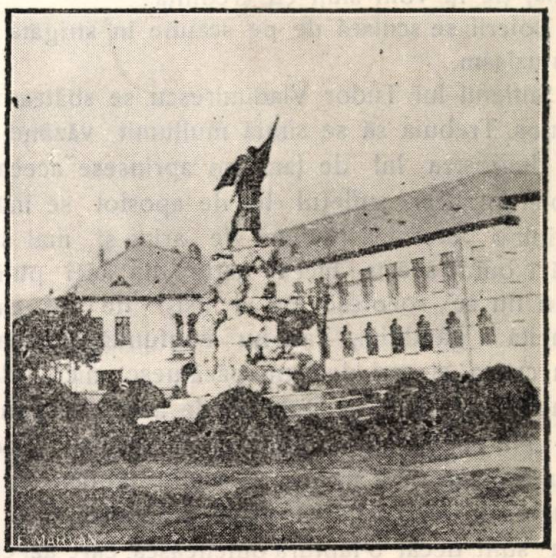

Liceul şi statuia Tudor Vladimirescu

Slugerul Tudor Vladimirescu e proclamat domn al Românilor *)

de **Bucura Dumbravă**

. . . . . .

Ioan Oarcă se scuîă atunci şi zise, privind cu ochii săi de vultur în ochii întunecoşi ai lui Tudor:

—„Măria Ta, ţara are nevoe de un singur cap, unul singur,dar tot bun, ca tot norodul să ştie că acela e al Domnitorului nostru“.

— Aşa e, Măria Ta, strigau furtunos pandurii, apăsând dinadins pe titlu. Serdarul Vulturescu sări şi el în sus. „Cel ce are puterea să-şi scape ţara“, strigă el,—„să şi-o scape de ruşinea care apasă de o sută de ani, acela are şi drept la toate semnele puterei. Semnele acestea sunt scumpe poporului, sunt o lumină pentru el, îi arată drumul în întuneric, îi întrupează dorul, visurile! Nu visează oare poporul, vecinic de un domnitor drept ?Cu toate că durerea şi primejdia care bântuesc acum, sunt cele mai grele prin care a trecut îndelung încercata noastră ţară, totuşi mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a fost dat să văz ziua de azi, căci de un veac încoace e întâia zi de nădejde, e ziua care ne-a dat pe Slugerul Tudor. Şi cred că boierii dela Slatina ca şi cei dela Craiova o să zică ca mine, când voiu striga împreună cu vitejii panduri din Gorj şi din Mehedinţi: Măria Ta, să fii Domnul nostru, în tine stă încrederea noastră, pe tine te vom urma, cu tine şi pentru tine ne vom răscula, ţie îţi vom sluji cu credinţă!

Boierii se sculară de pe scaune în strigăte de entuziasm.

Sufletul lui Tudor Vladimirescu se sbătea furtunos. Trebuia să se simtă mulţumit văzând că la dragostea lui de ţară se aprinsese aceea a boierilor. Dar sufletul lui de apostol se înalţă printr'o puternică lovitură de aripi şi mai sus. Căci omul acesta făcea parte din acei puţinl, cari nu se socotesc pe ei înşişi de cât ca o uneltă a gândului, cari nu confundă persoana cu cauza, şi cari deci nu păcătuesc nici odată împotriva Sfântului Duh. Şi de aceea răspunse:

— „Nu pentru mine trebue să vă răsculaţi, ci pentru dreptate. Nu trebue să veniţi fiindcă eu vă chem, ci pentru că vă strigă dreptatea. Căci eu nu sunt decât o făptură omenească, care azi este şi mâine nu. De nu ţineţi de cât de mine, atunci după ce voi muri, nu vă veţi îngriji de dreptate şi ţara va cădea şi mai jos decât a căzut. Iar eu vă spun că drumul pe care calc, la moarte duce, la putere nu“.

Boerii îl ascultau miraţi. Un conducător de oameni care dorea să aibă tovarăşi împrejuru-i, nu slugi plecate, care în loc să poruncească: „Să ascultaţi orbeşte, le zice cu patimă“: Să vă încredeţi în voi înşivă, ca şi ceilalţi să se încreadă în voi“, un om care, în loc să făgăduiască cinste, locuri şi munţi de aur celor ce-l urmau, nu le dădea ca ţintă decât dreptatea, un om ca acesta era o arătare nouă pentru boieri. Inima celor puţini cari îl înţelegeau, se încălzea la atâta mărinimie. Nici unul nu găsi un răspuns la cuvintele furtunoase ale Domnului Tudor. Căci nu vorbea de moartea sa nici cu amărăciune, nici cu desnădejde nici pentru a fi mângâiat, ci numai pentru că o privia ca o parte trebuincioasă, ca ultima piatră pusă pe clădirea vieţei sale.

Bărbaţii împrejurul mesei tăcură înfricoşaţi, până ce Tudor Vladimirescu reluă sfatul.

«Poimâine plecăm la Bucureşti! zise el şi desvoltă scurt şi cuprinzător planul marşului, care trebuia să se facă în trei grupuri şi în aşa mod, ca pandurii să meargă la mijloc, iar Arnăuţii despărţiţi în două, să apuce drumul la sudul şi la nordul lor. Aceasta pentru două motive : unul ca toată sarcina trecerei oştirei să nu cadă pe-o singură regiune şi ca trupele să nu sufere de lipsă, al doilea, fiindcă Domnul Tudor era bucuros să ştie pe Arnăuţi departe de el.

După plecarea căpitanului, reţinu pe câţiva Români pe lângă el pentru a scrie o proclamaţiune către negustorii şi meseriaşii bucureşteni, prin care îi încredinţa de bunavoinţa sa în caz că ar ţinea cu adunarea norodului şi îl ruga să trimeată înainte-i un staroste din fiecare breaslă.

In timpul acesta, Vulturescu luase de pe divan pe nesimţite, căciula oltenească a Slugerului, şi plecase cu ea printr'o uşe mică.

Intră repede în odaia nevestei sale, puse ivărul la uşe şi păşi spre ea cu atâta ifos, încât jupâneasa Bica se sculă fără voie depe scaunul de lângă fereastră, unde cosea, şi privi supusă pe asprul ei soţ, cu ochii ei catifelaţi.

—«Bico : zise el, — „Eşti meşteră la cusătură“,

*) Din romanul *Pandurul* de Bucura Dumbraaa, cap. *XIV.*

ea se înroşi, căci o lăuda puţin şi o cicălea mult, — „dar cusătură ca aceasta pe care ţi-o cer astăzi, n'ai făcut şi nu vei mai face. Vezi tu, aici pe vârful căciulei trebue să-mi coşi o bucată de postav alb“.

— Cum poruncești, zise ea cu blândeţe.

Incruntând sprâncenele Vulturescu întrebă :— «Ştii tu ce înseamnă acesta ?»

Ea privi în jos turburată. De astă dată împrejurarea i se părea lui atât de însemnată, încât binevoi a trece cu vederea neştiinţa sau nesocotinţa nevestei sale şi a o dăscăli :

—„Atunci ţi-o spun eu. Numai Vodă poartă postav alb pe căciulă. Şi aceasta este căciula Domnului Tudor Vladimirescu“.

Coana Bica îngălbeni şi luă, plecându-se şi tremurând, căciula din mâinele soţului ei.

Şi pe când cosea aplecată, postavul alb ca zăpada, pe pielea neagră de oaie a căciulei. Serdarul Vulturescu stătea nerăbdător şi evlavios.

—„Nu te grăbi“, zise el,—„nu e lucru de nimic“. Cum isprăvi cucoana Bica, el îi sărută degetele subţiri şi îndemânatice şi plecă ţinând căciula ca o coroană pe palma sa întinsă.

In camera de sfat, el găsi încă trei scriitori aşezaţi la masa mare, iar Domnul Tudor dicta plimbându-se de colo până colo. Căpitanul Oarcă şi boierul Iancu Jianu care se reîntorsese după sfat, stăteau într'un colţ. Cei şase bărbaţi se uitară toţi spre stăpânul casei.

Acesta merse până la masă, puse căciula pe ea şi zise :

„Ţi-am adus-o înapoi, Măria Ta“.

Iancu Jianu strigă tare :—„Bine ai făcut, Vulturescule“.

Căpetenia Pandurilor aruncă o privire pe postavul alb, alta asupra Serdarului, şi dictă mai departe.

LUI TUDOR VLADIMIRESCU.

Erou măreţ de epopee şi-al desrobirii sfânt erou,
Erou al unor vremi apuse, tu, an cu an ne-apari mai nou;
Martir jertfit pe-un sfânt altar, deschizător de vremuri noui
Tu porţi pe frunte diadema măreţilor martiri eroi.

Apoi o clipă, dai lumină, ridici panduri voinici flăcăi,
Alergi ca fulgerul spre Olt, spre Motru, Jiu, prin munţi şi văi
Şi steagul sfânt al libertăţii, de ani, de-un neam întreg visată
L-înfigi adânc în pieptul ţării de ciocoime subjugată.

Muşcând adânc din brazda scumpă, cu sânge de viteji udată,
Plămadă sfântă cu cenuşe şi cu sudoare frământată,
Ai sângerat de rana ţării şi-atât de-adânc te-ai prăbuşit
Căci ca luceafărul dreptăţii pe firmament ai răsărit.

Tu ai purtat atunci pandurii prin foc şi plumb la biruinţe
Ai dat avânt şi libertate învăpăiatelor credinţe,
Şi-au tremurat Fanarioţii jefuitori de meam şi ţară,
Că din noian de suferinţe speranţe noui se 'nfiripară.

Coboară iar şi dă vieaţă, credinţă sfântă şi tărie,
Inalţă-te, o căpitane şi poartă-ne cu vitejie
Să 'nvingem răul ce ne paşte, stârpind pe răi şi pe mişei,
Inalţă-te !.. Vom fi cu tine !.. Pandurii tăi !.. Ostaşii tăi !

Septimiu Şoimu.

O SĂRBĂTOARE MEREU NOUĂ:
17 FEBRUARIE

Intrat în al 47-lea an de existenţă, *Liceul «Tudor Vladimirescu»* îşi sărbătoreşte cu bucurie patronul la 17 ale lunei Februarie. Trecutul său de glorie şi de muncă pentru idealul culturii şi sufletului românesc stă drept mărturie pentru a privi cu încredere viitorul.

Liceul acesta a început ca *gimnaziu real*, în 1890, datorită hotărîrii lui *Titu Maiorescu*, Ministrul Instrucţiunii publice din vremea aceea. Primul său director a fost d-l *Ştefan Bobancu*, apoi, d-l *Iuliu Moisil*. Luptători neobosiţi şi destoinici profesori, se sbat cu multe greutăţi, până în 1898, când gimnaziul s'a mutat în localul propriu,—cel de azi,—fiind de faţă la inaugurarea cursurilor, însuşi Ministrul *Spiru Haret*. De începuturile şcoalei se mai leagă numele multor profesori ca : *Al. Andronescu, Tiberiu Popescu, Augustin Crainic, Pr. I. Mălăescu, Stelian Sterescu, V. Rola-Pikarski, I. Banciu, I. Popescu-Voiteşti, P. Grimm, Gh. Vâlsan, L. Popa-Radu, Avramescu* ş. a. cari au susţinut o activitate demnă de toată lauda ca : organizarea unui *Muzeu al Gorjiului*, *Societatea Filarmonică*, mai târziu «Lyra Gorjului», apariţia revistelor *«Amicul Tinerimii»*, *„Jiul“*, şi multe alte înfăptuiri.

Odată cu anul de izbelişte, 1916, au început pentru acest gimnaziu vremuri grele şi directorul de atunci, profesorul şi preotul I. *Mălăescu* a avut de îndurat multe greutăţi. Ocupanţii au transformat şcoala în grajd de cai, după ce îi ruinaseră mobilierul. Dar sufletul viu şi activ al profesorului pr. I. Mălăescu a învins toate neajunsurile continuând astfel, în 1917-1918, cursurile gimnaziale şi dând astfel, posibilitatea să nu se întrerupă legătura cu trecutul.

In timpul războiului, şi-au dat sufletul pentru ţară profesorii *Tiberiu Popescu şi Stelian Sterescu.*

In 1919, gimnaziul a fost transformat în *liceu* şi pus sub conducerea d-lui prof. *C. Roibănescu.* Dela această dată, activitatea şcoalei şi a profesorilor ei capătă un ritm mai accelerat şi, rând pe rând, se completează cadrele, se adaugă clase diviziionare şi în Iunie 1922, Liceul «Tudor Vladimirescu» dă prima serie de absolvenţi ai cursului superior.

După vremuri de nesiguranţă, directorii şi profesorii cari au urmat războiul, au căutat printr'un apostplat şi sacrificii, demne de înaintaşii lor, să continue opera aceasta, aducând cu fiecare an, îmbunătăţiri însemnate.

Astfel, după d-l *C. Roibănescu*, au urmat directori severi şi chibzuiţi ca d-l *C. Mihăilescu şi M. Costescu, apoi, Archir Iancu*, un foarte bun gospodar şi econom pentru şcoală, şi *Mircea Pârvulescu* de numele căruia se leagă de asemenea, importante realizări.

Astăzi, Liceul «Tudor Vladimirescu» funcţionează ca liceu tip C cu 8 clase, (I-VIII) bugetare şi cu 4 clase (I b-IV b) extrabugetare.

Dacă istoricul *Liceului „Tudor Vladimirescu“* este cunoscut azi, ca o uriaşă înlănţuire de muncă, sacrificii şi entusiasm, aceasta se datoreşte marilor suflete româneşti, călite de vraja şi însufleţirea, pe care le-au împărţit cu dărnicie şi pricepere toţi profesorii şcoalei în decursul celor 47 de ani de vieaţă ai şcoalei acesteia. Şi truda lor n'a fost zadarnică.

Privind în treacăt scriptele acestui liceu, vom găsi nume de foşti elevi cari, astăzi, ilustrează vieaţa publică şi culturală a ţării noastre. Nu putem, astfel, trece cu vederea nume ca : *Sichitiu Ion*, astăzi Şeful Marelui Stat Major al Armatei române, *Brezulescu D.*, fost mare bărbat politic şi de cultură, fruntaş cooperatist al ţării, *Corniciou Gr.*, azi general, *Gr. Iunian*, astăzi mare avocat şi om politic, fost ministru, *Pârâianu I. Barbu*, General, Inspector general al Jandarmeriei, *Purcaru Ilie*, azi Director general în Minist. Educaţiunii Naţionale, *Săulescu T. N.*, azi profesor Universitar la Academia de Agricultură din Cluj şi serii întregi de profesori, doctori, preoţi, institutori, ieşiţi de pe băncile acestui liceu, a căror înşiruire de nume şi titluri ar necesita pagini întregi.

Trimiţând gândul spre rodul începuturilor, şi continuând cu încedere pe linia înaintaşilor, conducerea actuală a acestui liceu nădăjduieşte că va putea merge cu un pas mai mult pe calea progresului.

Director

TIBERIU POPESCU

— OMUL ŞI PROFESORUL —

S'au împlinit 20 de ani dela moartea eroică a profesorului *Tiberiu Popescu*. Pentru cei ce l-au cunoscut şi pentru cei ce i-au fost elevi, acest răstimp a întărit şi mai mult amintirea aceluia care a fost un adevărat om şi un profesor *desăvârşit*.

† TIBERIU POPESCU

Tiberiu Popescu, fiu de preot, născut pe plaiurile Mehedinţului, în comuna Lupşa, la 13 Septemvrie 1880, a urmat cursurile primare şi secundare în oraşul T.-Severin.

In 1903, a obţinut licenţa în ştiinţe la Universitatea din Bucureşti.

A fost numit mai întâi ca profesor suplinitor pentru ştiinţele agricole, la liceul din Piatra Neamţ, în 1905, iar pe ziua de 1 Septemvrie 1006, a fost numit ca profesor titular pentru ştiinţele Fizico-Naturale, la Gimnaziul din Slatina unde a fost şi directorul gimnaziului.

In Septemvrie 1907, a fost numit profesor de aceleaşi obiecte la Gimnaziul „Tudor Vladimirescu“ din Tg.-Jiu. La 20 Aprilie 1909, i s'a încredinţat direcţia acestui gimnaziu pe care l-a condus cu multă demnitate şi destoinicie. până la 1 Ianuarie 1914.

In toamna anului 1916, izbucnind războiul care ne-a adus întregirea neamului, *Tiberiu Popescu* a fost cel dintâi care s'a avântat cu toată ardoarea sufletului său de naţionalist în primele lupte, care au avut loc pe frontul dela Jiu. Nesocotind şi dorinţa şcoalei şi rugăminţile prietenilor cari ar fi vrut să-l mai ferească şi să-l mai păstreze printre ei, pentru frumoasele sale însuşiri sufleteşti şi intelectuale, el s'a aruncat vitejeşte în mijlocul focului vrăjmaş, înţelegând că numai prin curajul neînfricat şi dispreţul de moarte, se poate câştiga o victorie. Moartea însă, nu l-a cruţat şi, într'o zi de Septemvrie, a fost străpuns de gloanţele duşmane, iar peste câteva zile şi-a dat sufletul într'un spital militar din Tg.-Jiu.

Om de o deosebită ţinută sufletească, profesor înzestrat cu reale calităţi de a preda, a dovedit prin jertfa vieţii sale că devotamentul pentru patrie e mai presus de orice datorie civică sau particulară.

Pentru a-i imortaliza amintirea şi frumoasa-i faptă de erou, Liceul „Tudor Vladimirescu“ şi Comitetul şcolar, i-au ridicat un bust de bronz a cărui desvelire va avea loc, în ziua de 17 Februarie 1937, odată cu sărbătorirea patronului.

TH. GĂLCESCU
Directorul Liceului.

Păstraţi delicata melancolie pentru cei apuşi; bucuraţi-vă cu închinarea datorită celor ce v'au pregătit prin moartea lor fiinţa voastră de azi; luaţi viaţa în chip grav, căci sunteţi toţi ca nişte înviaţi din morţi; oricare din voi putea fi în locul celor ce dorm deapururea sub pământ.

V. Pârvan

Amintiri despre Tiberiu Popescu.

Pe vremea când naţionalismul nu-l împrumutam din afară, ci-l sorbiam din adâncul fiinţei noastre româneşti, l-am cunoscut pe *Tiberiu Popescu.* Şi deşi nu sunt decât douăzeci de ani deatunci, faţă cu vremea de azi, mi se pare că a trecut un veac de om.

Imi alesesem catedra ca titular la Târgu-Jiu şi eram numit profesor de istorie în Septemvrie 1915. Mica noastră cancelarie, acum clasa VII-a, era aproape goală de profesori. *Crainic,* director, *I. Mălăescu, Liviu Radu, Rizu, Stanciu, diacon Dănău* şi câţiva suplinitori, ne întâlniam mai în fiecare zi. *Căprescu, Sterescu şi Tiberiu Popescu* erau concentraţi. Căci aşa era vremea pe atunci. Profesorul îşi împărţia timpul între cazarmă şi şcoală, dacă era ofiţer de rezervă. Eu însumi veniam din concentrare şi trebuia să plec în lanuarie 1916 iarăşi pe frontul Oituzului. Totuşi ardeam de dorinţa să-l cunosc mai iute pe „Tiberiu“.

Intr'o zi ca prin farmec, iată-l în cancelarie Mă prezint, îi strâng mâna şi-l privesc în frumoşii lui ochi negri. Ah, ce înfăţişare demnă şi bună în acelaş timp ! Ce glas dulce şi atrăgător. Aşi fi vorbit cu el uitând că trece vremea dacă.,., recreaţia nu se sfârşia. — „Fii bine venit între noi, că tocmai era nevoe de unul mai mult „să ducem căruţa şcoalei.... că noi acum facem cu schimbul“..

Vorba lui avea un humor stăpânit, care era cu atât mai fermecător cu cât isbucnia mai rar. Părea din ce în ce mai preocupat. Sub sprâncenele stufoase sclipia în frumoşii lui ochi o melancolie care mă lovia în inimă. Era decepţia ultimelor bătălii naţionaliste, sau numai amărăciunea clevetirilor necamaradereşti care-l întunecau ? Simţia că destinul său i se va împlini în curând ? Sau era răsfrângerea marilor dureri ce zăceau în sufletul unui intelectual ridicat de jos, care vedea că se apropie ceasul cel mare, ce va trebui să fie plătit cu jertfa celor mai buni copii ai neamului ? *Poate erau acestea toate împreună.*

Dar nu în cancelarie se poate cunoaşte omul. Trec clipele prea iute.

Seara, îndată ce soarele toamnei se lăsa spre asfinţit şi văzduhul începea să se întunece, o luam cu el şi cu *Radu, Rizu, Pr. Filipescu, Niţescu..,* înspre bodega lui Hristea. Aici, între 6 şi 7 seara, ne strângem într'o odăiţă, la o gustare modestă. O ţuică fiartă, nişte lipie caldă, scoasă atunci din cuptor, puţină brânză de putină şi zece, douăzeci de anecdote piperate, aşa cum le spune Românul mucalit, când îşi bate joc fie de străinii lacomi şi înfumuraţi, fie chiar de cusururile lui proprii. Ce păcat că vremea trecea iute şi trebuia să ne despărţim. Dar nu ne lăsam aşa de uşor.

„Mai zi, una Tiberiu“. „Şi încă una...“ El, bun la inimă, totdeauna era gata cu o snoavă nouă, care ni se părea chiar originală. Eu sorbiam cu nesaţ, această parte a sufletului lui ce se deschidea voioşiei şi spiritului adevărat oltenesc. Crâmpeie din povestirile lui şi acum îmi răsar în minte cu Ţiganii, cu Grecii şi cu Bulgarii lui.

Aşa ne-am întâlnit mereu, până la venirea iernii. Trebuind să plec în concentrare, nu l-am mai văzut până la începutul lui Mai 1916. Era o primăvară dulce, cum rar se întâlneşte în alte părţi. Treceam prin grădina publică cu el.

Pe nişte bănci din mijloc, era un grup de domnişoare, toate în alb, frumoase ca nişte narcize.

— «De ce nu te însori, Tiberiu, îl întrebai eu curios.

— Ei dragă, zise el, privind în treacăt spre ele, «eu sunt căsătorit cu *Ardealul*».

Am rămăs îmărmurit de răspunsul la care nici nu mă aşteptam. M'a emoţionat înţelesul cuvintelor lui tragice şi am tăcut lăsându-l să-şi urmărească liniştit firul gândurilor ce-l stăpâneau.

Stătea în casele Stoenescu din strada Victoriei, unde Bobancu îşi avea o parte din institutul său.

Camera lui, mobilată simplu, era la etaj. Un pat, câteva scaune, o masă şi un dulap de rufărie era tot confortul lui casnic. Dar două etajere pline cu cărţi de tot felul, româneşti sau străine, îmi atrăgeau în deosebi luarea mea aminte. Ziarul «Neamul românesc“ era la locul de cinste. L-am poftit să vie pe la mine. Locuiam pe vremea aceea, în strada Griviţei, în două chiliuţe, aşa burlac cum mă găsiam.

Iată-l că apare într'o după amiază, pe neaşteptate. Cu felul meu iute, mai ales pe atunci, îi arăt tot ce putea să-l intereseze. Vorbiam în deosebi, de Iorga şi de şcoala lui. Asta pentru el ca şi pentru mine, era partea noastră caracteristică. Cum am dus-o pe la Iaşi, ce-am scris în „Neamul românesc“... Răspundea, mă privea în ochi, se gândea şi apoi iar urmărea comentând observaţiunile mele. La plecare, când îmi strânse mâna, zise :

— „Voesc să facem politică împreună !“ adică naţionalism, căci politica pe care o înţelegeam noi pe atunci, era cultură aplicată la nevoile naţiei.

Am rămas cu vorbele lui în suflet şi ecoul lor mă vor urmări cât voi trăi.

Curios să ştiu mai mult din trecutul lui, îl aştept într'o seară la Tioc, unde ne strângeam băieţii ca să aflăm noutăţile zilei. Se apropie de

mine. Il rog să stea şi să-mi povestească ceva despre 1907 când fusese închis la Slatina pentru ideile lui.

El îşi luă cafeaua, făcu o ţigară şi începu a vorbi. Fraze scurte, cam timide. Par'că nu voia să adâncească o privire într'o rană care-l durea, când se jucase soarta lui:

— „Da, fusesem închis şi era să fiu împuşcat. Dar Haret care mă cunoştea, s'a opus. In noaptea când trebuia să se hotărască de mine, tatăl meu aude o bătae în fereastră: „Părinte, părinte“. Iese afară, în întunericul nopţii. Se uită. Nimeni. Vine înapoi în casă şi se culcă. Iar aude ciocănind :

— „Părinte, părinte“. . Se scoală tatăl meu, îşi făcu sfânta cruce şi zise : „E un semn de la fiul meu Tiberiu.. Trebue să fie într'o năpaste mare“. Şi aşa a şi fost. Dacă nu venia poruncă de la Bucureşti, la doua zi, în zori eram curăţit“. Spuse şi încreţi din sprâncene. N'am mai continuat. Mă copleşise emoţia şi nedreptatea mă revoltase de parcă era atunci în faţă, clipa anului grozav 1907.

Insfârşit, iată-ne la finele anului şcolar. Era pe la începutul lui lunie. Trebuia să facem o excursie cu întreaga şcoală. Unde ? Unde ? Hai la Bârseşti. Eu, după tipicul militar, aşez elevii pe clase, începând cu cei mai mici. Erau patru clase, două divizionare, cam vre-o 250 de copii prezenţi. Pastrăm distanţa între clase, pentru a nu ne umple de praf şi începem coruri pe clase. Fiecare clasă cânta când îi venia rândul : „Pe-al nostru steag“, „La arme“. „Marşul cercetaşilor“... Şi toţi ţineau cadenţa de-ţi era mai mare dragul să priveşti la ei. Moşul *Crainic* încet, încet, mergea alături de noi, ceilalţi. Când am ajuns în răcoarea pădurii Bârseştilor, ne-am oprit. Şi au început jocurile naţionale la cântecul câtorva fluere ciobăneşti. Unii culegeau flori, alţii insecte.., Tiberiu chiemă clasa III-a şi a IV-a împrejurul său şi începu o lecţie de naturale la faţa locului. la un buchet de flori şi începe a întreba pe copii :

— „Ce-i asta ?“—„Muşeţel“.—„Dar asta ?“ „Cicoare“. D'apoi asta ?—»Coada şoricelului» ..— „Ce fel de floare ? La ce serveşte omului.„Dar gândacul ăsta cu coarnele mari ca ţăpile ?

«Ia uitaţi-vă la piatra asta, ce este ? Calcar, granit sau porfir» ?.

Şi aşa, din vorbă în vorbă, n'a rămas floare necercetată sau vietate cât de mică părăsită.

Toţi copiii cu flori la capelă, când a sosit ceasul reîntoarcerii, s'au aşezat, în ordinea cea mai desăvârşită, vioi şi plini de entusiasm de ceeace învăţaseră.

Ştiam că profesorul era îmblânzitor de şerpi pe care îi scăpa într'adins prin cancelarie, dar nu ştiam că are o aşa de frumoasă metodă ca să captiveze copiii pentru materia lui.

Dar „cocoşul“ cum îl numiau elevii săi, n'avea să mai cânte mult cântecul dimineţii.

Am plecat. Eu pe frontul Regimentului 13 „Ştefan Mare“, la gura Slănicului, în Moldova, el în munţii Gorjului la Coasta Benghii unde era regimentul său. Şi nu era să ne mai vedem. Am aflat apoi sfârşitul său eroic.

Atăcând în Septembrie 1916 cu compania din care făcea parte, o poziţie duşmană a fost lovit în piept şi în pântece. A căzut cu faţa spre Ardeal.

Adus la Tg.-Jiu şi internat în spitalul militar, de atunci, nu a mai putut fi salvat.

Simţind că i se sleise puterile, s'a ridicat la miezul nopţii de pe patul de suferinţă, în genunchi şi s'a închinat la cel de sus care vede şi răsplăteşte toate după faptele omului. A făcut sfânta cruce de mai multe ori neîntrerupt şi lăsându-se uşor în jos, pe pat, s'a aşezat cu faţa la perete şi şi-a dat duhul.

Iar când la îmormântare, fostul prefect îi spunea bătrânului său tată aceste cuvinte : „N'a vrut să asculte de mine, că azi nu era aici“... a răspuns preotul şi părintele, fixând pe dregător în ochi : „Ba, mai bine este aşa decât să nu-şi fi făcut datoria de ostaş al ţării“.

Vorbise mortul sau glasul neamului ?

N. Andriescu
Profesor de istorie

Ce trist e că putem uita pe morţi cari ne-au dăruit viitorul. Noi am iubit traiul bun. Ei au îndurat foamea. Noi am fost leneşi ; ei s'au sfârşit de oboseli. Noi am voit să fim glorioşi prin copilăriile vanităţii şi egoismului, ei ne-au arătat că nu e altă glorie decât aceea de a da viaţa ta pentru altul.

V. Pârvan

GEOLOGIA ŞI LEGENDA

1- Legenda Mării Moarte. 2- Legenda Potoapelor. 3- Atlantida. 4- Explicarea geologică.

De Prof. Dr. I. P. Voiteşti
dela Universitatea din Cluj

2. Legenda Potoapelor

(Urmare)

Aşa se explică geologiceşte acest fenomen legendar şi numai aşa el se şi poate explica, căci dacă inundaţia ar fi fost datorită ploilor nesfârşite, cum spunea legenda biblică, apele lor repezi şi torenţiale n'ar fi fost în stare să ducă corabia, fără a o răsturna şi îneca, nici câţiva metri, ori cât de susţinute ar fi fost ele, şi, chiar dacă ar fi fost aşa, ele în nici un caz n'ar fi dus corabia înspre părţile mai ridicate, înspre munţi, cum spun legendele toate, ci înspre mare, înspre părţile mai joase, spre care aceste ape de ploaie s'ar fi scurs în mod normal

Dar, în afară de regiunea Golfului Persic, unde pare că a avut loc cu adevărat fenomenul, de care aminteşte Biblia, mai sunt şi alte regiuni de unde se cunosc legende care amintesc fie direct despre vre-un potop, fie despre cataclisme grozave asemănătoare şi provocate tot de ape devastatoare şi de cutremure de pământ, însoţite de erupţiuni vulcanice; legende care prin conţinutul lor par a se complecta unele pe altele şi toate având aerul de a cuprinde diferitele episoade locale ale unuia şi acelaş fenomen geologic, mult mai mare şi deci mult mai extins.

Aşa de ex., la Egipteni, în una din camerele vastului mormânt al lui *Seti I-iu* (1250 ante Christ) de la Theba, s'au găsit 4 pereţi plini cu descrierea unei legende mitologice, în care se povesteşte despre nimicirea oamenilor prin zei şi anume: „Ra supărându-se pe oameni cari începuseră a cârti contra lui, intervine pe lângă zei şi aceştia decid distrugerea lor, zeiţa Hathor fiind însărcinată cu execuţia. Până la Heracleopolis — spune povestea — pământul a fost acoperit de sângele adunat în 7000 de vase şi răspândit peste câmpiile inundate de Ra" Deşi aci se vorbeşte de o distrugere a omenirei prin ape, inundarea câmpiilor prin sânge aminteşte mai mult inundările devastatoare ale Nilului, — ale Nilului *roşu* cum se numesc apele sale când sunt roşietice —, coloraţie datorită solurelor lateritice-roşietice din regiunile tropicale.

La Grecii din regiunea Mediteranei orientale, se găsesc însă mai multe legende care vorbesc despre inundaţii prin ape şi desigur că ele se referă la mai multe cataclisme.

Cele mai cunoscute povestiri greceşti despre potoape sunt acelea ale lui Ogiges, Deukalion şi Dardanos, — eroii cari au scăpat graţie zeilor — şi dintre acestea, aceea a lui Deukalion pare să fie cea mai apropiată de povestea „Potopului" biblic.

Aceea ce este deosebit de interesant pentru noi la legendele acestea greceşti şi în bună parte şi asiriene, din Mediterana orientală, *este tocmai amintirea unei sărbătoriri anuale* (la Atena, de exemplu, se ţinea la 13 din luna lui Anthesterion) *a morţilor provocate de o inundare marină*, şi cu ocazia aceasta se făceau şi libaţiunile cu *apă de mare*, — numite *Hydrophoria*, — *apa* fiind adusă din mare înadins şi aruncată, împreună cu *miere* şi cu *făină*, în prăpăstia care, după Deucalion, a înghiţit apele Potopului.

(Va urma)

NE-A PARASIT UN BUN PROFESOR:

† Pr. I. MALAESCU.

Duminecă 31 Ianuarie a. c., s'a stins din viaţă, preotul *Ioan Mălăescu*, parohul bisericii catedrale din oraşul nostru şi vechiu profesor la Liceul „Tudor Vladimirescu“.

Activând cu mult folos, timp de 37 de ani, şi ca preot şi ca profesor, *Ion Mălăescu*, este regretat şi plâns de toţi cei cari l-au cunoscut.

Răposatul a fost condus la cimitirul oraşului în ziua de 2 Februarie a. c., urmat de numeroasă mulţime. Trista slujbă a fost oficiată de 20 de preoţi. Au vorbit despre calităţile defunctului: protoereul *Gr. Prejbeanu*, diacon *C. V. Dănău*, d l .senator *C. Bălănescu* şi din partea profesorilor, d-l *Archir Iancu*.

*

Comemorarea defunctului.

In ziua de 6 Februarie a. c, în amfiteatrul Liceului de băeţi, „Tudor Vladimirescu“ a fost comemorat Pr. *I. Mălăescu*, fost director şi profesor al acestui liceu.

La ora 4 p. m., preoţii *Gr. Prejbeanu, Tăşcău, Dănău şi Arist Popescu* au oficiat un scurt parastas pentru memoria celui dispărut. D-l *T. Gâlcescu*, directorul liceului, a arătat că această comemorare este pornită dintr'o datorie sfântă de recunoştinţă, şi a dat cuvântul d-lui *I. I. Căprescu*, profesor, care a vorbit despre personalitatea defunctului.

D-l profesor Căprescu l-a prezentat astfel:

Preotul *I. Mălăescu* s'a născut în com. Băleşti-Gorj în 1863.

Şcoala şi-a făcut-o la Tg.-Jiu, R.-Vâlcea şi apoi la Seminarul Central din Bucureşti. In 1897, a fost licenţiat al Facultăţii de teologie din Bucureşti şi numit suplinitor de religie la Gimnaziul din Tg.-Jiu. In 1899, luându-şi capacitatea, a fost numit profesor titular la acelaş gimnaziu.

A fost cel dintâi profesor titular care a intrat în această şcoală.

In acelaş timp, a fost numit şi paroh al bisericii Sf. Apostoli şi apoi al Catedralei. Timp de 37 de ani, a avut o variată activitate ca profesor şi preot, urmărind un singur scop: întărirea sentimentului religios.

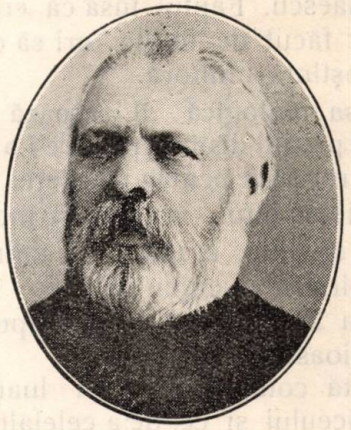

† Pr. I MĂLĂESCU

Ca profesor de religie, a fost autor de manuale didactice, predici şi conferinţe (3 vol.) rostite la diferite ocaziuni. Pentru profesorul *Mălăescu*, religia era o materie de învăţământ care trebuia predată pe cale de convingere sufletească. Era bun, tolerant, având un aer părintesc pentru copii pe care-i iubea mult. In 1913, cu ocazia unui congres preoţesc, face un raport interesant către Ministerul Cultelor, cuprinzând mai multe postulate juste în legătură cu predarea religiei în şcoală, postulate care au fost primite. Ca director al fostului gimnaziu din Tg.-Jiu, în timpul războiului, a refăcut şcoala, a scos-o de sub conducerea duşmanilor, a făcut îmbunătăţiri multe şi a organizat ţinerea cursurilor, făcând posibilă durarea şi menţinerea şcoalei după război.

Ca preot, a avut o activitate de admirat, reuşind prin munca sa zilnică, să realizeze o fericită alianţă între Altar şi şcoală.

A fost *Paroh, Preşedinte al Consistoriului eparhial, Revizor eparhial, Protoereu de Dolj, Deputat în Adunarea Eparhială* şi acum în urmă, membru în *comisiunea superioară de judecată din Bucureşti.* In toate acestea, a dat dovadă de multă modestie şi de pricepere şi mai mare. Vorbitorul citeşte apoi câteva aprecieri făcute de superiorii defunctului, din care se vede de cât folos era în îndeplinirea atribuţiilor sale, preotul Mălăescu. Faptul însă că era prea modest, l-a făcut de multe ori să cunoască nerecunoştinţa multora.

Cultura sa teologică îl aşează printre profesorii şi preoţii distinşi pe care i-am avut. Exprimând regretul pentru pierderea acestui coleg şi prieten bun, vorbitorul încheie cu mişcătoare cuvinte, arătând pe defunct ca pe un admirabil exemplu de om.

Orchestra liceului a executat apoi două bucăţi religioase.

La această comemorare, au luat parte profesorii liceului şi cei dela celelalte şcoli, membrii familiei dispărutului şi toţi elevii liceului.

Amicul Tinerimii

Făr' de Tudor.

Parângul geme, se înfioară
De vuetul ce l fac pandurii ;
Prin codri, Tudor se strecoară
Şi chiamă ceasul mântuirii.

Un bucium se aude 'n vale
Şi-atât de trist răsună
Că toţi pandurii-i ies în cale
Şi'n jurul lui s'adună.

Tudor spre toţi se 'nclină
Şi aleanul său le spune :
Ţării lui să-i dea lumină
Şi Fanarul să-l sugrume.

Plecară atunci cu toţi, pandurii,
Şi mulţi vrăjmaşi ei omorîră ;
Işi câştigară libertatea
Dar,.., făr' de Tudor ei veniră.

Sârbu C. Const cl. IV B.

Inalt ordin de zi

Spre a desăvârşi într'o completă armonizare de gând şi acţiune opera începută cu atâta având şi succes de O E. T. R., se vor contopi astăzi 24 Ianuarie 1937, Cercetăşia şi Străjeria într'o singură unitate, având două Comandamente distincte : *Falanga Străjerilor* şi *Falanga Străjerelor.*

Alegând această zi, care simbolizează unitatea neamului Românesc, spre a întări prin această unificare opera atât de frumoasă a Cercetaşilor şi Străjerilor, doresc să fie un semn vădit al felului cum pricep Eu, Comandantul Suprem al Cercetaşilor şi Stăjerilor, ca fiecare să-şi facă datoria de azi înainte, în unire şi perfectă camaraderie.

In această zi, când în România nu va mai exista decât această singură unitate de Comanda a Tineretului ce se pregăteşte pentru un viitor plin de făgăduinţă, gândul Meu se îndreaptă cu emoţie la începuturile pline de avânt ale mişcării noastre : Cercetăşia dinainte de războiu, şi Străjeria de azi.

Aşa cum acei cari cu sufletul curat s'au înhămat la început la această operă şi au dovedit că ştiu ce însemnează ea pentru Patrie, tot aşa cu forţele unite şi sporite, cer dela fiecare comandant străjer sau cercetaş, să şi facă cu aceiaş râvnă şi aceiaş dragoste datoria fără precupeţire, către Ţară şi generaţiile de mâine.

Să fie într'un ceas bun.

Sănătate !

CAROL

Aniversarea zilei de 24 Ianuarie

In rândul sărbătorilor naţionale, *24 Ianuarie* ocupă, fără îndoială, locul de frunte, prin însemnătatea ei istorică şi aniversarea ei capătă caracterul unei manifestări de completă solidarizare a sufletelor româneşti.

Ea reprezintă realizarea în parte a visului nostru milenar, zămislit şi adânc înrădăcinat în concepţia poporului nostru.

In oraşul nostru, sărbătorirea acestei zile s'a făcut cu un deosebit fast, dovada elocventă că Gorjenii ştiu să cinstească aşa cum se cuvine, evenimentele mari din istoria neamului nostru.

La ora 10 a. m., s'a dat în sala teatrului „Căldăruşe" o frumoasă serbare şcolărească, cu caracter naţional.

In cuvinte pline de elan tineresc şi pline de vieaţă, d-l Profesor Stelian Sterescu a arătat însemnătatea zilei. D sa a evocat în chip mişcător, evenimentele ce au precedat unirea dela 1859 cât şi ceea ce au urmat Unirii.

Corul Liceului nostru sub conducerea d-lui Profesor Vasile Buică, a întonat frumoase cântece patriotice.

O deosebită impresie au produs dansurile naţionale executate de elevele clasei a VII a dela liceul de fete, cât şi recitările elevelor Lupulescu şi Giurconiu.

S'au remarcat de asemeni recitările elevilor: Dănău, Birceanu şi Enescu dela Liceul de băeţi.

In faţa Primăriei oraşului, a vorbit d-l Colonel *Gheorghiu*, comandantul regimentului „18 Dorobanţi", care totdeodată a înmânat decoraţia „Bărbăţie şi Credinţă", conferită soldatului Koch Mihail dela legiunea de jandarmi, pentru curajul dovedit cu prilejul inundaţiilor din Noemvrie 1936.

In numele legiunei de jandarmi, a vorbit d-l Maior C. Ionescu.

Serbarea a luat sfârşit într'un elan de înfrăţire românească.

Gh. Uscătescu, clasa a VIII-a

***Majestatea Sa Regele*, prin Inaltul Decret No. 378 a binevoit a aproba ca *Liceul de fete* din Târgu-Jiu să poarte numele *„Ecaterina Teodoroiu"*.**

Şezătoarea a V-a

In ziua de 23 Ianuarie, sub auspiciile societăţii culturale „Prietenii cărţii şi ai drumeţiei" a avut loc, în amfiteatrul Liceului nostru *a cincea şezătoare.*

A vorbit Părintele *Aristotel Popescu* despre „Foloasele Bibliei".

Conferinţa a fost însoţită de citate din Sf. Scriptură şi de explicări, în legătură cu anumite texte, precum şi de sfaturi practice privitoare la conduita morală a elevilor.

A urmat recitarea poeziei „Iisus" de Panait Cerna, admirabil întonată de elevul *Sulea Gh. Ioan* din clasa a opta.

De asemenea, au produs o frumoasă impresie lectura „Dumnezeu" de Liviu Rebreanu, făcută de elevul *Gelepu Eugen* din clasa V-a cât şi bucăţile de natură religioasă executate de orchestra Liceului nostru.

S'a remarcat caracterul religios al şezătorii la care au participat o parte din D-nii profesori şi mai toţi elevii liceului.

S. Ş.

„AMICUL TINERIMII"

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU", TÂRGU-JIU

— ANUL IX, Nr. 4. FEBRUARIE 1937 —

D. Onor Universitatii din

biblioteca

Iaşi

TIPOGRAFIA „NICU D. MILOŞESCU", TÂRGU-JIU

Biblioteca Universităţii Iaşi

AMICUL TINERIMII

Anul IX (serie nonă)

Nr. 5, Martie 1937.

REVISTA LICEULUI

„TUDOR VLADIMIRESCU". TG.-JIU.

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII IAȘI
2 APR. 1937

„AMICUL TINERIMII"

REVISTA LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU", TÂRGU-JIU

Liceul «Tudor Vladimirescu» Tg.-Jiu

SUMARUL REVISTEI

N. Iorga, Unul din cei vechi ai noştri : Tiberiu Popescu
Prof. Dr. I. P. Voiteşti, Geologia şi legenda
Al. Vlahuţă, Gânduri
Stel. Sterescu, Misterul primăverii
C. M. Nicolaevici, Brâncuşi
Septimiu Şoimu, Primăverii
Ion P. Vişan Cu prilejul unei comemorări
I. Romanescu, Dări de seamă

REDACŢIONALE

COMITETUL DE REDACŢIE AL REVISTEI ESTE FORMAT DIN PROFESORII LICEULUI «TUDOR VLADIMIRESCU», TG.-IIU

CORESPONDENŢA PRIVITOARE LA REDACŢIE SE VA TRIMITE PE ADRESA D-LUI **THEODOR GÂLCESCU**, DIRECTORUL LICEULUI.

ADMINISTRATIVE

ABONAMENTUL LA REVISTĂ :

100 LEI ANUAL

COSTUL ABONAMENTULUI SE TRIMITE LA SECRETARIATUL LICEULUI „TUDOR VLADIMIRESCU" DIN TG.-JIU

GEOLOGIA ŞI LEGENDA

1- Legenda Mării Moarte. 2- Legenda Potoapelor. 3- Atlantida. 4- Explicarea geologică.

De Prof. Dr. I. P. Voiteşti
dela Universitatea din Cluj

2. Legenda Potoapelor

(Urmare)

Ceremonia serbărilor numite „Hydrophoria“ se găseşte amintită şi în scrierea „De Dea Syrica“ în care se vorbeşte de templul din Hierapolis, în Siria, situat departe de mare, tocmai în cursul superior al Eufratului, templu a cărui înfiinţare, legenda spune, că se datoreşte lui Deukalion, care l-a înălţat după ce a scăpat de potop. Legenda spune că corabia lui Deukalion a fost dusă de apele din Marea Egee înspre interiorul Asiei Mici, spre cursul superior al Eufratului.

In legenda „Potopului“, păstrată în insula Samotrake, se vorbeşte de o invazie a apelor Mării Negre (Pontus Euixinus) care rupând Bosforul, au invadat Protopontidele (Marea de Marmură), au forţat Helespontul (Dardanelele), aruncându-se apoi în Marea Arhipelagului. Legenda aceasta coincide exact şi cu datele geologice, legăturile între Marea Neagră şi Mediterană luând naştere în Cuaternarul nou de tot, când omul avea o cultură destul de înaintată, prin scufundarea treptată a uscatului Egeidei ce lega Peninsula Balcanică de Asia Mică.

De remarcat deocamdată aci, este faptul că, în jurul imediat al Mediteranei orientale actuale, toate legendele păstrate introduc *un element nou*, introduc *marea* ca element distrugător, element sărbătorit în partea aceasta a Mediteranei de Greci şi de Sirieni prin aşa numitele „Hydrophorii“.

Cu privire la această parte a Mediteranei, Platon afirma în dialogul său intitulat „Legile“ că: „Există o tradiţie, că au fost odată, mortalităţi mari, cauzate de inundaţii şi alte calamităţi generale, din care puţini oameni au scăpat... Işi poate cineva închipui, — spune Platon — că oraşele fiind complect dărâmate prin aceste distrugeri, cea mai mare parte a invenţiunilor omeneşti au fost atunci acoperite cu oraşele sub ape şi că a trebuit timp pentru a le regăsi din nou, şi aceste timpuri au fost foarte lungi, căci n'a trebuit mai puţin decât (câteva) mii de ani spre a ni le reda...“

In general, însă, legende care să povestească despre distrugerea omenirii prin potoape, mai ales marine, însoţite cu cutremure de pământ şi cu erupţiuni vulcanice găsim nu numai la popoarele din jurul Mediteranei actuale, ci şi la popoarele americane; cu un cuvânt legendele acestea le găsim păstrate la toate popoarele din jurul vechei Mediterane — din jurul Mediteranei în sensul geologic al cuvântului — care spre Apus, se întindea până în Antile şi în America Centrală.

Astfel, în insula Haiti, una din Antile, Părintele Romain Pane a cules următoarea povestire tradiţională: „Marea a eşit din zăgazurile sale şi toată câmpia ce se vedea în depărtări, fără margini şi fără limite de nici o parte, fiind acoperită de apă, s'a scufundat; numai munţii rămaseră, din cauza înălţimii lor, neatinşi de această inundaţie şi ei reprezintă insulele...“. Povestea aceasta aminteşte, cum vedem, de naşterea insulelor Antile, a căror configuraţie actulaă datează din Cuaternar, dintr'un timp deci când trăia omul preistoric.

Orientalistul Léon de Rosny spune că toate tradiţiunile Indienilor celor trei Americi: de Nord, Centrală şi de Sud, sunt

de acord asupra unui vechiu şi universal „deluviu", care, ca şi în legenda biblică, a nimicit neamul omenesc, cu excepţia câtorva aleşi, din care, firește, fiecare trib zice că se trage.

Deşi, în privinţa aceasta, deosebirile par a nu fi mari de povestirea biblică a „Potopului cel mare", cu toate acestea ele nu se pot pune pe socoteala misionarilor catolici, care le-ar fi introdus acolo, — odată cu Biblia —, după descoperirea Americii, căci se poate constata cu destulă precizi-une că aceste tradiţii existau la popoarele americane autochtone înainte de venirea Spaniolilor în Americi, cum existau de altfel şi monumentele extraordinar de mari ca Piramidele, etc., ce amintesc atât de bine pe acelea ale vechiului Egipt.

Aşa de exemplu, pe manuscrisul mexican numit „*Codex Telleriano Remensis*", în care se găseşte o serie de picturi privind sărbătorile anuale, un adnotator spaniol ocupându-se cu tradiţiile Mexicanilor autochtoni, scrie, la 12 „Yzcatli" (30 Ianuarie) că, la data aceasta, se ţine, din 4 în 4 ani, câte un post de 8 zile, în amintirea a *trei date*, la care lumea a fost distrusă. In acelaş document se vorbeşte şi de o sărbătoare numită „*Atemotzli*", celebrată în onoarea retragerii apelor diluviene, sărbătoare care aminteşte perfect pe aceea a „*Hydrophoriilor*" ateniene şi siriene.

Iată cum poporul *Aztec*, cel mai vechi dintre popoarele mexicane, ne înfăţişează tabloul acestor distrugeri (Codex Chimalpopoca = Istoria Sorilor): „In acest moment, cerul se apropia de apă; în o singură zi, totul se pierdu şi ziua (aceasta) „*Nahui Xochitl*", distrusă (consumă) tot ce era din carnea noastră".

„Şi anul acesta era acela de „*Ce-Calli*" şi în prima zi „Nahui Atl" totul fu pierdut. Muntele chiar se prăpădi sub apă. Şi apa rămasă aşa (liniştită) în timp de 52 primăveri".

„...A treia epocă numită „*Quiahtonatiuh*" (Soarele de ploaie) căzu o ploaie de foc... Şi în o singură zi totul fu distrus de ploaia de foc. Şi în ziua „Chicometecpatl" se consumă tot ceea ce era din carnea noastră".

„...Şi în timp ce piatra de nisip se răspândea (cenuşe vulcanică ?), se vedea piatra clocotind şi se formau stânci de piatră înroşită" (lave vulcanice).

O mai complectă şi mai reală descriere a unui fenomen vulcanic nici că se poate închipui, pentru acele timpuri.

Şi în cartea lor sfântă, sau „POPOL VUH" se vorbeşte de apă şi de foc, în termenii următori:

„...Atunci, apele fură umflate prin voinţa inimii cerului şi avu loc o mare inundaţie care trecu peste capetele fiinţelor... Ele fură inundate şi o răşină groasă căzu din cer".

„Pământul se întunecă şi o ploaie întunecoasă începu, ploaie de zi, ploaie de noapte· Şi se făcea un mare sgomot de foc pe deasupra capetelor lor..."

„Atunci s'au văzut oameni alergând, împingându-se, plini de disperare: Ei voiau să se urce pe case şi casele dărâmându-se îi făceau să cadă la pământ; şi voiau să se urce în arbori şi arborii îi svârleau departe de ei; ei voiau să intre în peşteri şi peşterile se închideau înaintea lor"

O mai plastică descriere a grozăviilor îndurate în timpul cutremurelor devastatoare, însoţite de erupţiuni vulcanice, nici că se putea face mai bine.

Şi în America de Sud, găsim aceste legende.

Aşa de ex., Peruvienii povestesc că „Potopul" şi „Pârjolul" (distrugerea prin apă şi prin foc), urmată de ridicarea Munţilor *Anzi*, au venit în urma unei întunecimi de soare extraordinară, în timpul căreia a dis-

părut ori ce lumină pentru 5 zile. „Pământurile *Yunga* sau *Calde*, pline de fructe îmbelşugate şi de păsări cu culori vii, deveniră în 5 zile, la înălţimile acestea, *o dună aridă* şi *îngheţată*“.

Legătura aceasta pe care legenda peruviană o face între potop, pârjol şi între *ridicări de munţi* cu *manifestări de fenomene glaciale*, — noţiuni ce nu le-am întâlnit până acum în nici-o altă legendă — prezintă pentru noi o importanţă deosebită, căci aceste noţiuni adăogate la aceea a inundării marine şi la manifestaţiunile vulcanice, nu fac decât să întregească consideraţiunile pe care putem baza explicarea lor ştiinţifică, printr'un fenomen geologic de o foarte mare întindere.

Dacă părăsim acum Americile şi ne apropiem de ţărmul african al Atlanticului, găsim la *Berberii* şi *Lybienii* Africei, legende în care, după Herodot, după Diodor din Sicilia şi după Salustiu, care le-au adunat, se spune că Lacul *Triton* din Nordvestul Africei, pe malul căruia era portul vestit al Atlanţilor, numit *Cerne* şi în jurul căruia locuiau triburile *pre-berbere* al *Amazoanelor* şi al *Gorgoanelor*, a dispărut, în urma unui puternic cutremur de pământ, prin scufundarea limbii de pământ ce-l separa de apele Atlanticului.

(Va urma)

PRIMĂVERII

In florile albe de vişin, o lacrimă caldă ţi-ai pus
Şi'n nopţile tale de basme, tu porţi frumuseţi de nespus ;
In codru 'nverzit ca prin farmec tu iar ne aduci cântătoare
Şi vântul ce-adie şăgalnic şi scutură merii de floare.

Pe dealuri, răsună talanga în liniştea serilor tale
Şi doina de dor frământată, ea, sfântă comoară de jale.
Atât de mult farmec încape în nopţile calde de-April
Şi-atât de vrăjit mi se pare al privighetorilor tril !

Podoabă mai albă ca neaua, cireşilor floare le-a dat
Şi pare că firea întreagă, vestmântul de basm a 'mbrăcat.
Spre cerul albastru se 'nalţă mai sus, tot mai sus ciocârlia,
De jos, din adâncuri, trimite dulci svonuri şi murmure, glia.

Tu toate le-aduci, primăvară, bogată şi blondă copilă ;
Asculţi cântec dulce de doină, l'asculţi şi apoi plângi căci ţi-e milă
Dormi ziua la umbră de cetini, dai zilelor calde, lumină,
Ne mângâi durerile noastre, gingaşă şi dulce regină !

SEPTIMIU ŞOIMU.

Medalioane artistice

BRANCUȘ

Plămadă a acestui pământ rodnic, frământător de gânduri în humă, făurar de idealuri noi artistice: **Brâncuș** !.

Nume rural, care aduce cu o boare de pământ proaspăt răscolit, are în el ceva din simplitatea geniului dac.

Sculptorul Brâncuș socotit azi unul din cei mai mari din lume, ne este foarte puțin cunoscut, căci puțini au știut să înțeleagă creația Gorjanului îndrăsneț, pornit din cătunul Hubița, să cucerească peste mări și țări, glorie pentru neamul său. Intr'adevăr, dincolo de hotarele noastre, el e considerat un geniu și „Metropolitan Museum“ din New-Yorck păstrează lucrările sale într'o sală specială.

Trăiește pe pământ străin, lucrând pentru neamul al cărui nume îl poartă cu mândrie.

Arta lui, creație personală, este isvorîtă însă din adâncul acestui pământ românesc, din sufletul și înțelegerea acestui neam. Nimic din modelarea de meșteșug pe care o găsim la ceilalți sculptori; nimic din copierea servilă a naturii; căci, săturat de a reproduce forma celor văzute în care ajunsese de neîntrecut, a atacat materia căutând să privească mai în adânc și să descopere dogme nouă.

Astfel, au ieșit din mâna lui măiastră, nenumărate întruchipări ca: „*Torsul*“ cu o linie ideal arcuită, „*Fiul cel pierdut*“, ori *Pasărea de aur*“ minunată realizare a gândului ce urmărește idealul: deasupra unor forme romboidale ce se succed cu regularitate, se înalță cu tensiune, o figură fusiformă.

Nu vom găsi aici caracterele anatomice ale pasării, cum am înclina să căutăm la început. Nu aceasta l-a interesat pe Brâncuș, ci realizarea prin succesiuni de forme geometrice a ideii de sbor al pasării ce se înalță semeț spre zenit, ca și sufletul nostru veșnic tinzând spre culmi mai înalte.

Aceasta e înțelegerea artei lui și în abtractivismul acesta geometric, vedem toată ființa poporului românesc unitară și armonică ca o figură geometrică. Și poporul românesc iubește creațiile geometrice; le găsim în toate acele împodobiri decorative scoarțe, cusături, crestături în lemn, care nu sunt decât stilizarea abstractă a unor forme închipuite și care sunt atât de caracteristice în ornamentația noastră. Insăș forma troiței, ca simbol de credință, e o creație abstractă a sufletului românesc.

Iată isvorul de inspirație al artistului. Privindu i lucrările laolaltă, ai impresia că asiști la demonstrațiile unui vraciu, care din nimic, creează o lume de fantastic. Arta lui, deși presupune o oarecare pregătire de înțelegere, mijloacele întrebuințate pentru a produce emoția estetică, sunt simple: o linie curbă, o elipsă de cele mai multe ori rezolvă ideea artistului. Intr'adevăr, multe din operele lui se înscriu în forma geometrică a unei elipse, care, pentru artist, întruchipează o realitate matematică, transpusă în plastică.

El știe să adapteze meșteșugul său pentru fiecare material în care lucrează: humă, lemn ori piatră.

Cunoaște greutățile impuse de materie, după cum cunoaște și rigorile și suferințele vieții. Din logodirea acestor elemente, a realizat lucrările, care, pornite dintr'un izvor românesc, au ajuns de valoare universală.

Și chinul lui este mai mare pentru realizarea gândului, care, odată născut în sufletul artistului, se cere întrupat în piatră.

Este în opera lui, expresia sufletească a unui popor care, situat într'un mediu artistic variat, urmărește o unitate armonică și o creștere mereu către culmi.

Cinste omului, care, departe de meleagurile noastre, trăiește într'o simplitate austeră, neștiind de nimeni dar știut de toți; glorie artistului care ne poartă numele peste Ocean, reprezentându-ne și susținându-ne printre popoarele culte.

Constant. M. Nicolaevici
Profesor